

FINN-HUSENE I HILLERØD

1948 - 1998

Forord

af Marianne Hertz, Teknisk
Forvaltning, Hillerød

Teknisk forvaltning ønsker beboerne i Finn-husene til lykke med bebyggelsens jubilæum.

Finn-husene er en bebyggelse, der fremtræder på en sådan måde, at beboerne med rette kan være stolte af området.

Teknisk forvaltning har igennem snart mange år haft glæde af et frugtbart samarbejde med grundejerforeningen, hvor vi ved fælles hjælp har prøvet at løse ønsker om nutidige boligbehov med respekt for den oprindelige byggeskik.

Da bebyggelsen blev opført i 1947-48 var myndighedernes holdning noget anderledes.

Bebyggelsen blev betragtet som eksperimentbyggeri, men blev dog godkendt på (mange) detaljeret vilkår.

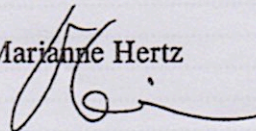
Hillerød Kommunes Bygningskommission blev af ministeriet (ministeriet for byggeri og boligvæsen) pålagt at føre særligt tilsyn, ejerne blev pålagt at efterkomme kommunens krav med hensyn til vedligeholdelse af husene, og for en sikkerheds skyld blev det herudover tinglyst, at kommunen kunne forlange de "finske træhuse" nedrevet 40 år efter bygningsattestens dato, hvis: "bygningen til den tid ikke tilfredsstiller de minimumskrav, der må stilles til boliger".

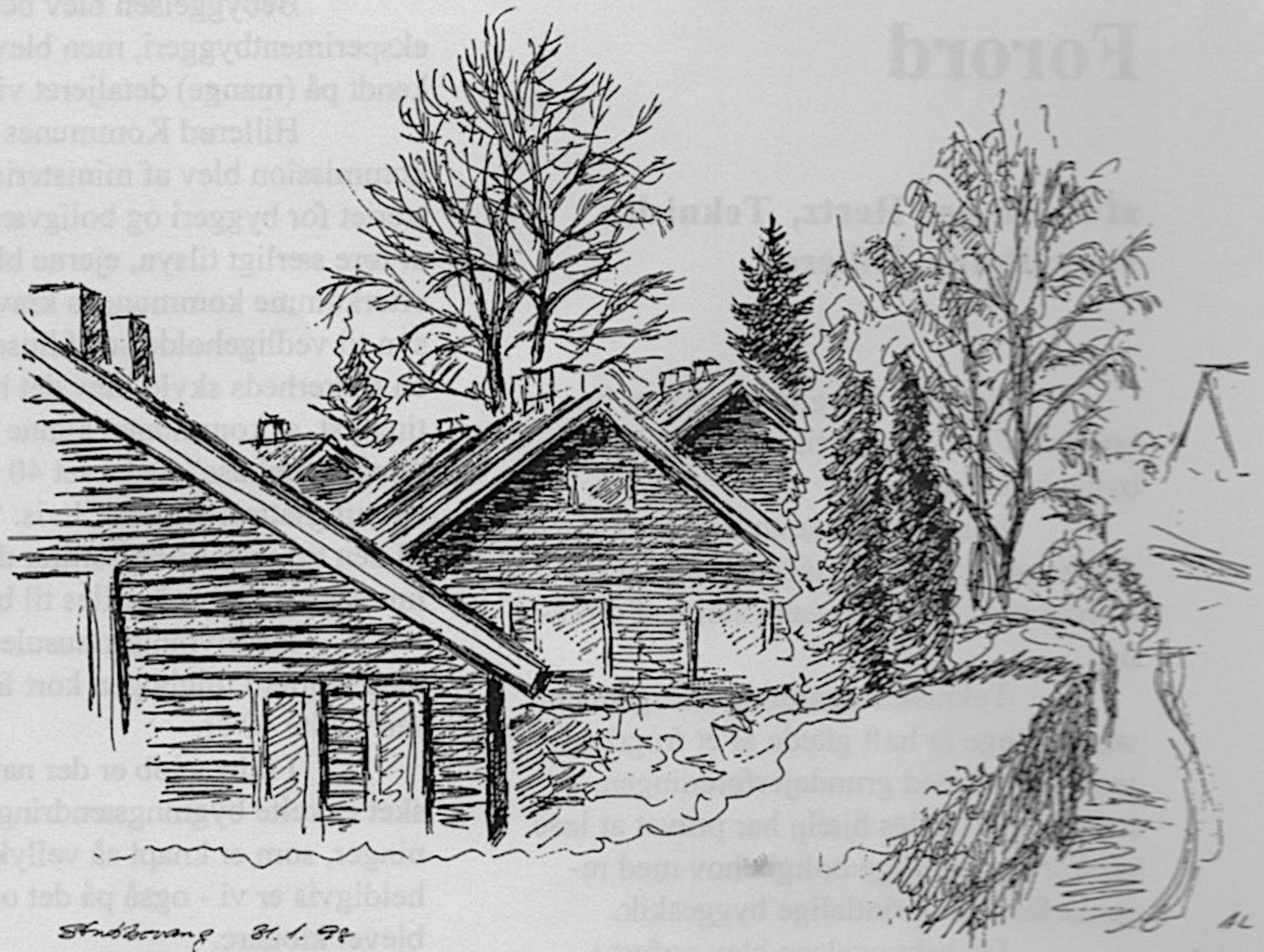
Nedrivningsklausulen blev med rette sløjftet i tingbogen kort før bebyggelsen fyldte 40 år.

I tidens løb er der naturligvis sket enkelte bygningsændringer / tilbygninger, som er knapt så vellykkede, men heldigvis er vi - også på det område - blevet klogere.

Rigtig hjertelig til lykke!

Marianne Hertz

Stubbevang 31.1.98

Billede 1: Stubbevang 1998. Tegning af Arne Lindahl

Indhold

Forord.....	5
af Marianne Hertz, Teknisk Forvaltning, Hillerød	5
Indhold.....	7
Fra Slot til Finn-hytte.....	8
Af Tage Eskestad, Poppelgangen 16	8
Formandsperioden feb. 1962 - okt. 1971	26
Af Tage Eskestad.....	26
Formandsperioden okt. 1971-maj 1978	29
Af Søren Jacobsen.....	29
Formandsperioden maj 1978 - maj 1980.....	33
Af Frank Stoltenberg.....	33
Formandsperioden maj 1980 - maj 1984.....	37
Af Niels. E. Pedersen	37
Formandsperiode maj 1984 - maj 1990.....	39
Af Niels H. Jacobsen.....	39
Formandsperioden okt. 1990 - maj 1994	42
Af Niels E. Pedersen	42
Formandsperioden maj 1994-.....	45
Af Jørgen Schlundt, Stubbevang 9	45
Børnenes stenalderbygd	47
Af Tage Eskestad, Poppelgangen 16	47
Finnhusenes huleboere.....	51
Af Vibe Bøgevig, Kokkedal, tidligere beboer i Finnhusene.....	51
At vokse op i Finn-husene.....	55
Af Heidi Kahler Leisner, tidligere Stubbevang 3	55
Noget om at bo i et finsk træhus.....	57
Af Tage Eskestad.....	57
Store Tudsedag på Poppelgangen	63
Af Niels E. Pedersen, Poppelgangen 18.....	63
Ode til Finnehusene	65
Af Frank Stoltenberg	65
Stikordsregister	67

Fra Slot til Finn- hytte

Historien om Finnhuskvarteret i
Slotsbyen

Af Tage Eskestad, Poppelgangen
16

En international billedreporter, der for nogle år siden besøgte Hillerød for at forevige det historiske Frederiksborg Slot og det nye originale bycentrum: Slotsarkaderne, fandt et helt andet modstykke til Slotsbyen, da han forvildede sig ud i udkanten af Store Dyrehave. Her i skovbrynet blev han overrasket over at finde en hel lille finsk bygd af bruntjærede træhuse grupperet i et fredet område omkring en lille sø sammen med to spejderhytter, ligeledes opført i rustik træbeklædning. Det kom der en speciel historie ud af til en finsk blad, hvori han prøvede

Billede 2: Udsnit af kort fra 1898 fra kort og matrikelstyrelsen

at forklare det kuriøse i, at et finsk bykvarter var havnet i slotsbyen i Nordsjælland. Og hvordan kunne det så gå til!

Vi skal tilbage til årene efter krigen for at finde historien. Det har en af Finnhus-kvarterets mangeårige beboere og tidligere grundejerforeningsformænd, *Erik Olsen*, gjort ved at gennemse lokale avisarkiver og kommunale arkiver. Der er en særlig anledning til denne lokalhistoriske forskning. For det er nu 50 år siden slotsbyen fik dette finske indslag i tilgift til sine mange gamle og traditionelle teglstenshuse.

Ved midsummer 1947 kunne Frederiksborg Amts Avis oplyse, at de sidste finske træhuse som der ifølge en vareudvekslingsaftale var givet valutabevilling til, nu er undervejs til Danmark. Firmaet Nielsen, Hauge & Nielsen, Hillerød, som har haft hovedforhandlingen af husene, meddeler at af de 125 huse, som er tildelt firmaet, skal Isefjordsværket i Kyndby have de 22, Stålvalseværket i Frederiksværk 10, Haslev kommune 6, mens 12 skal sendes til Færøerne. Hertil kommer de 25 huse, som et håndværkskonsortium skal opføre på Sandviggårds marker. De resterende finske huse er næsten alle solgt til private, hvoraf nogle i Nordsjælland, men de fleste skal placeres i Københavns omegn.

Søndag den 24. august 1947 kunne journalist H.C. Nielsen i Frederiksborg Amtsavise fortælle, at materialerne til 25 finske træhuse var ankommet til Hillerød. Tømrermester Ingvar Nielsen oplyste, at man var i fuld gang med at støbe grundene til husene på Sandvig-

gårds jorder, men at arbejdet blev forsinket af, at kommunen ikke havde ført vandledninger igennem til kvarteret, og at man derfor havde måttet lægge ledninger helt fra Skovgade for at få vand ind på grundene. En anden grund til forsinkelse af byggeriet var et afslag fra byggenævnet på tildeling af søm til de 25 finske familiehuse. Søm var en alvorlig mangelvare, men nu gik man direkte til forsyningsminister Axel Kristensen, som lovede at husbyggeriet i Hillerød ikke skulle strande på mangel af søm. I mellemtiden har det været nødvendigt at finde gamle søm for at få opført et værkstedslager på byggepladsen.

Mangel på søm!

Det var et af efterkrigstidens nu uforståelige problemer i en tid, hvor mangelvarer er et næsten ukendt begreb. I stedet skaffer vi os selvfølgelig mange andre uløselige problemer!

Men problemerne var nok mere reelle dengang. "Vi skulle ikke behøve at fryse til vinter", fastslår journalisten Torben Klaumann i Amtsavisen 11. September 1947. For folk har været flinke til at købe tørv og formbrændsel. Brændselsudvalgets formand, købmand Carl H. Mogensen, oplyser, at man har fået 800 tons tørvesmuld, som er opmaganiseret på kommunens plads på Carlsbergvej. Det skal der fremstilles briketter af. I sommerens løb har 247 hillerødanere i øvrigt meldt sig til selv at skære tørv på de mosearealer, som kommunen disponerer over bl.a. på Holmene og ved Roskildevej.

Sommeren 1947 havde ellers været varm nok. I hedebølgen udfoldede der sig et rigt badeliv langs de nordsjællandske strande. Spiren til 60'ernes kvindefrigørelse blev lagt, da en del *damer* på stranden smed *busteholderne* og optrådte i de bare trusser. Det vakte opsigt, fortalte journalisten Flemming Everfelt i Amtsavisen, og politiet i Nordsjælland fandt

anledning til at indlede en razzia på strandene. Ifølge politivedtægten må man kun opholde sig på stranden iført bade- dragt, derfor har politiet besluttet at opsøge og notere enhver dame som optræder på de nordsjællandske strande uden *busteholder*.

Billede 3: Poppelgangen. Tegning af Arne Lindahl 1998

Da de københavnske blade nu begyndte at ironisere over det nordsjællandske politis nidkære håndhævelse af politivedtægtens moralkodeks til at se på bare damer, så benyttede det ikke så snerpede Søborg-Gilleleje sogneråd lejligheden til at fastslå, at de pågældende politivagter i sommerlandet netop var besat af mandskab fra København. Og at man hellere så, at de blev sat til at overvåge færdselsreglerne og den offentlige orden, som det åbenbart allerede dengang var problemer med at styre.

Mens man den sommer gik i gang med at støbe grundene til finnhus-kvarteret, krævede beboerne på Sandvigsgårdsvej lys på vejen inden de mørke aftener nærmer sig. Der er rettet henvendelse til elektricitetsværket, hvor man svarer, at materialesituationen forhindrer, at der opsættes gadelamper. Beboerne anmoder nu om, at den gamle gaslampe, der findes på vejen, bliver gjort i stand!

Slotsbyen mod øst gået videre. Foruden finnhus-kvarteret har byrådet besluttet at opføre 24 små familierækkehuse på Sandvigsgårds jorder.

Det blev begyndelsen til Maltevang kvarteret. Den 13. Maj 1947 bekendtgjorde Amtsavisen resultatet af licitationen: Håndværksudgifterne inklusive vejanlæg omkring bryggeriet beløb sig til den formidable sum af en halv million kroner eller godt 20.000 kroner for hvert af de små familiehuse. De samlede anlægsudgifter på en halv million ligger jo en del under, hvad hvert enkelt af de små familiehuse er vurderet til i dag!

Marie (10 år): Det er godt, at der er en skov i nærheden og et fællesareal, fordi man kan lege derude.
Juni 1998.

I mellemtiden er udvidelsen af

Finnbygden tager form

Og fra byggeplanudvalget foreligger der til Hillerød byråds møde i juni en indstilling om at afhænde det areal på Sandviggård mark, der grupperer sig omkring de to spejderhytter og en lille dam, som fællesareal til det finnhuskvarter, der agtes opført her. Byplanudvalget ønsker

særlige bestemmelser knyttet til udnyttelsen af dette areal og vil søge opnået en rimelig ordning med statsskovvæsnet for det pågældende areal. Det var en beslutning, som fik afgørende betydning for, at Slotsbyen fik en ny og særpræget lille bydel, i modsætning til de planløst blandede kvarterer af træhuse og traditionelt

Billede 4: Finn-husene ca.1955

parcelhusbyggeri - eller endog indeklemt i fleretagers betonbyggeri, som man i dag ser det i flere andre byer, der også i efterkrigsårenes bolignød fik et tilskud af finske træhuse. Grelle eksempler herpå kan opleves bl.a. i Kolding, hvor man begyndte at beklæde træhusene i Finnmarken, som kvarteret oprindeligt hed, med murstensforskalling for, at de kunne ligne murstens- og betonhusene, som de var blevet indeklemt imellem.

I Århus blev der opbygget et samlet villakvarter på 121 huse, men det blev senere gennemskåret ved gennemførelsen af Hasle Ringvej. Den nye trafikåre skærer i dag finnbyen Charlottenhøj igennem på tværs og deler den i en stor og lille finnby, hvor højhuse og trafik rykker nærmere til det oprindeligt landsbyprægede miljø.

Men finnhus-bygden i Hillerød har bevaret og endda forstærket sit unikke præg. Medvirkende var en beslutning fra Hillerød byrådsudvalg for gader og veje

om at bevare boligvejene omkring finnhuskvarteret på Sandviggård som rene boligveje med lukkede overkørsler og at indramme vejbanerne med græsklædte rabatter i stedet for hårde flisefortove. De stive traditionelle kantsten skulle erstattes af blødere brosten på kant, så vejene konsekvent følger terrænets bevægelser. Resultat: Veje der følger landskabets linjer i stedet for at tilsløre dem.

Billede 5: Stubbevang. Foto: Erik Olsen

Desuden blev der tinglyst en bestemmelse om oprettelse af en grundejerforening for Finnhusene til at håndhæve de ret restriktive bestemmelser for vedligeholdelser, udbygninger og fællesarea-

lets udnyttelse. Om denne institutions virke for bevarelse af kvarterets særpræg vender vi tilbage til.

Efter at mangel på søm og andre materialer var overvundet i sommeren 1947, gik byggeriet af finnhusene videre.

I september blev de endnu ikke færdigbyggede træhuse udbudt til salg i en annonce i Amtsavisen med følgende ordlyd:

Bliv Ejer af dette Hus

I idylliske Omgivelser paa Sandviggaard, umiddelbart ved Statsskov, er enkelte af Finn-Husene klar til Indflytning. Husene, hvortil hører store Haver (3-4000 Kv. Alen), der skraaner ned til et »grønt Omraade«, indeholder 3 Værelser, Spisekøkken, stor Entre, W.C. og Brusebad, Kælder og Cykleskur. Staten yder Laan i Husene paa ca. 30.000 Kr. til 2 $\frac{1}{4}$ pCt. aarlig Rente, og de samlede Udgifter til Rente og Afdrag bliver derfor ikke mere end ca. 1550 Kr. hvoraf Afdragene (Opsparing) udgør ca. 700 Kr., saaledes at den reelle »Husleje« kun bliver ca. 850 Kr. Husene sælges med meget rimelig Udbetaling. To af Husene er monteret af Møbelfirmaet N. S. Svendsen & Søn, og vil være aaben for interesserede fra 3. Juledag Kl. 11-15, eller efter Aftale med

$\frac{1}{s}$ Nielsen, Hauge & Nielsen,

Milnersvej 7. Hillerød. Telf. 1927

Men først den 29. Oktober begyndte kvarteret at tage form. Det fortalte journalisten Torben Klaumann om i en artikel i Amtsavisen:

De første Træhuse under Tag paa Sandviggaard

Arbejdet med Anlæg af Veje og Kloak er nu ogsaa i fuld Gang

Spadserende, der i de sidste Dage har lagt Turen forbi Spejderhytterne ved Sandviggaard, vil have bemærket, at der nu er ved at komme Gang i Arbejdet med Rejsning af de finske Træhuse. Naar til sin Tid alle 25 Huse er rejst, vil der her være opstaaet et helt nyt Billede i Landskabet.

Indtil nu er fire Huse under Tag, og et femte er under Opstilling. Arkitekt Holger Næsted oplyser paa vor Forespørgsel, at man haaber at kunne have 10 Huse under Tag inden Jul. Man har Materialerne

liggende parat til samtlige projekterede Huse i et stort Skur Vest for Spejderstien. Desværre kniber det i Øjeblikket med at skaffe Støbeforskalling, saa man er foreløbig kun i Stand til at støbe en Grund ad Gangen, men i øvrigt har man gravet Grunden ud til de første femten Huse.

Hr. Næsted fremhæver, at Konsortiet, der staar for Opførelsen af Husene har mødt meget stor Velvilje og Imødekommenhed fra Kommunens Side. Arbejdet med Anlæg af Veje og Kloak er saaledes i fuld Gang, og i det hele taget har man fra Kommunens side gjort alt for at fremme Byggeplanerne mest muligt.

Der er solgt fire-fem af Husene, men egentlig Salgskampagne vil ikke blive iværksat, før Byggeriet er længere fremme.

Det er Hensigten, at Ejerne af de 25 Huse skal danne en Grundejerforening til Varetagelse af fælles Interesser. Ejendommene paalægges forskellige Servitutter af Hensyn til Helhedens Tarv. Der bliver saaledes kun tre-fire forskellige Farver at

vælge imellem til udvendig Maling af Husene, der maa kun være grønne Hække og ikke Plankeværker mellem Husene, og der bliver ogsaa visse Begrænsninger m.h.t. Beplantningen, bl.a. for at sikre Udsigtsforholdene til den lille Dam, hvor Terrænet skal reguleres. Det nævnte Areal skal staa til Raadighed for alle Husbeboerne, og der indrettes her Legepladser for Børnene. T.K.

Til Hillerød byråds møde i november foreligger der fra vejudvalget indstilling om at navngive fire af de nye veje på kommunens arealer på Sandviggård. Vejen mellem Stubbevang og Ringvej foreslås benævnt *Maltevang*. Vejen mellem Ved Skovgærdet og Ringvej skal hedde *Rytterstien*. Vejen forbi spejderhytterne skal kaldes *Poppelgangen* og vejen, der over arealet mellem Stubbevang og Ringvej forbinder Rytterstien med Ved Skovgærdet skal kaldes *Bjørnebakken*.

Vejudvalgets formand, køb-

mand Carl H. Mogensen, forklarede om baggrunden for de nye vejnavne: - Når vi står overfor at skulle finde et nyt gadenavn, griber vi i vid udstrækning til den udvej at efterspore gamle stednavne på landkort eller kildeskrifter med oplysning om byens historie. Tamsborgvej har f.eks. fået navn efter en gård, som lå på Overdrevet. Det samme var tilfældet med Carlsbergvej. Med hensyn til de nu foreliggende nye vejnavne på Sandviggård, så hentyder Maltevang til sin nære beliggenhed ved Maltemosen, Bjørnebakken til bakken af samme navn i Store Dyrehave.

På byrådsmødet var skotøjshandler Hauge, som var med i konsortiet, der opførte finnhusene, modstander af, at man kaldte nye gader for veje og stier. I så fald burde Poppelgangen hellere hedde Spejderstien. Han ønskede i øvrigt en af vejene opkaldt efter teglværksejer Clausen! Redaktør Rich. Børgesen var derimod enig med vejudvalgets formand om at slippe af med vej- og gadenavnene og

komplimenterede stadsingeniørens kontor for de gode forslag. Han var selv tilhænger af at kalde vejen forbi spejderhytterne for Poppelgangen.

Og det endte med at byrådet godkendte de nye utraditionelle vejnavne.

De første indflyttere

Materiale-mangel og vinteren var stadig med til at forsinke byggeriet. Og den 17. Februar 1948 indtraf ifølge den lokale avis en ny dramatisk udsættelse:

FINSK TRÆHUS I HILLERØD BRÆNDT

**Ejeren, Kommunalærer Kaj Petersen
skulle flytte ind i det om 14 Dage**

I Aftes ved 20,30-Tiden opstod der Brand i et af de finske Træhuse ved Sandviggaard i Hillerød. Huset tilhører Kommunalærer Kaj Petersen, Hillerød, og det var Meningen, at han i Løbet af fjorten

Dage skulde flytte ind.

I de sidste Dage har der i Huset været anbragt nogle Koksgrøder for at Huset kunde være tørt til Indflytningen. Ilden er antagelig opstaaet paa den Maade, at Koksgrøden i Køkkenet er kommet for nær ved noget Træværk, der er blevet antændt, og Ilden har saa bredt sig derfra. Hillerød Brandvæsen og Falck rykkede ud og slukkede Ilden, men Huset er dog raseret indvendig. Kun selve Skallen og Taget staar tilbage, men det er heller ikke sluppet uskadt fra Ildens Rasen. Der var ikke Fare for de andre Huse, da Ilden ikke slog ud gennem Væggen, men Vinden stod lige ind paa Husene, der ligger i Række

Men på trods af alle forhindringerne kunne Amtsavisen den 23. Marts 1948 kundgøre:

**11 FINN-HUSE FÆRDIGE
INDEN DEN 1. MAJ**

**Et Demonstrationshus offentligt
tilgængeligt i Paaskedagene**

Inden 1. Maj ventes 11 af de finske Træhuse paa Sandviggaard at være færdige til Indflytning. De fire af Husene er allerede solgt. I Paaskedagene bliver der Lejlighed for alle til at se, hvordan de færdige Huse tager sig ud, idet Borella Hansen har monteret et af dem som Forevisningshus.

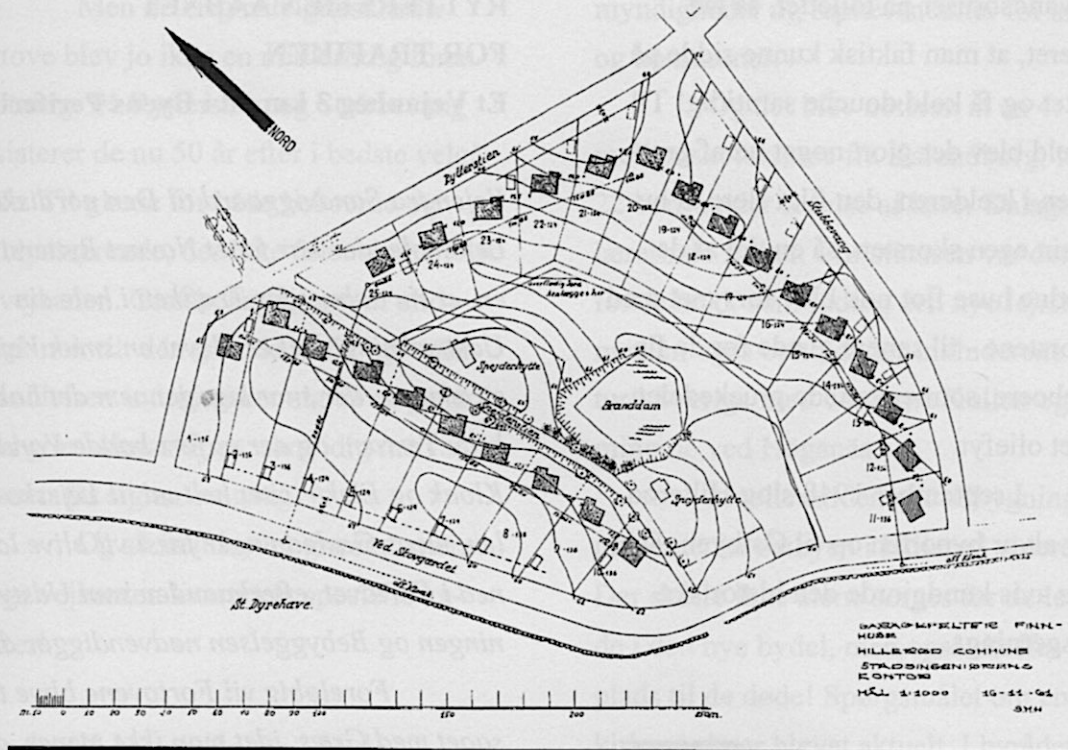
Det blev forevist i Gaar for en lille Kreds af interesserede, saaledes Stadsingeniøren, Haandværkerne m.fl. Arkitekt Næsted gjorde rede for selve Byggearbejdet, mens Landsretssagfører E. Martved redegjorde for de økonomiske Forhold. Det kan heraf nævnes, at der for at flytte ind kræves en kontant Udbetaling paa 6000 Kr., og at den aarlige Leje er beregnet til ca. 1600 Kr.

Husene er, som tidligere omtalt, opført af et Konsortium bestaaende af Ingeniørfirmaet Ingvar Nielsen og Hans Jensen, Entreprenørfirmaet Brehm og Sørvin og Malermester Thorngren med Holger Næsted som Arkitekt og LRS. Martved som juridisk Konsulent. De øvrige Entrepriser er udført af Glarmester Carl Petersen & Søn, Installatør Alex Christensen, Blikkenslagermester Alb. Andersen & Co., Anlægsgartner Henning Petersen, Solbakken. Støbegodset bestaaende af en svensk Brændeovn og en Gruekedel i Kælderen er fra Carl Mogensen.

Fra spørgeskema-undersøgelsen:

(13 besvarelser): De nuværende beboere flyttede ind i:

1951, 1952, 1963, 1965, 1972, 1973, 1979, 1980, 1987, 1992, 1994, 1994, 1997

Billede 6: Kort over Finn-husene 16.11.61

Hvordan den berømte møbelsnedker Borella Hansens klassiske møbler har taget sig ud i det rustikke finske træhus, kan man kun gætte sig til. Men resten af standarden i husene var knapt nok op til dædagens krav, i hvert fald herhjemme. Opvarmningen af hele huset var henvist til

en svensk brændeovn med varmekanaler ud til de enkelte værelser. I kælderen var anbragt den traditionelle gruekedel til tøjvask - og til opvarmning af badevand, når familien trængte. For når det så flot blev reklameret med brusebad i salgsannoncerne, så var der altså tale om en

koldtvandsbruser på toilettet, så tæt monteret, at man faktisk kunne sidde på toilettet og få kold douche samtidig! Til gengæld blev der gjort noget ud af gruekedelen i kælderen, den fik i flere af husene sin egen skorsten, så en del af de beskedne huse flot nok blev forsynet med to skorstene - til senere glæde for de fleste beboere, som erstattede gruekedelen med et oliefyr.

I september 1948 slog Hillerød så for alvor byporten op til Østbyen. Den lokale avis kundgjorde den historiske kendsgerning:

Billede 7: Rytterstien 1970. Foto: Erik Olsen

RYTTERSTIEN AABNET FOR TRAFIKEN

Et Vejanlæg 3 km ud i Byens Periferi

Vejen fra Sandviggaard til Den nordiske Lejrskole, der har faaet Navnet Rytterstien, er nu aabnet for Trafiken i hele sin Udstrækning. Det er blevet en smuk Vejstrækning, der snor sig gennem det bakkede Terræn, og der er ført baade Vand, Kloak og Elektricitet helt ud til Lejrskolen, mens Gasledninger først vil blive lagt ned i Fortovet, efterhaanden som Udstykningen og Bebyggelsen nødvendiggør det.

Foreløbig vil Fortovene blive tilsaaet med Græs, idet man ikke mener, at Trafiken paa denne Vej de første Aar vil blive større, end at Fodgængerne kan henvises til selve Vejbanen. Hillerøds Vejnet sender snart sine Fangarme langt ud i Periferien. Der er nøjagtig 3 Kilometer fra Torvet til Lejrskolen.

Men de originale græsklædte fortove blev jo ikke en midlertidig foranstaltning. På Rytterstien og Stubbevang eksisterer de nu 50 år efter i bedste velgående. Til glæde for både beboerne og forbipasserende, der ikke føler sig henvist til vejbanen. Græsbelægningen er slidstærk nok til den gående trafik og vedligeholdelsen indskrænker sig til en gang med græsslåmaskinen, samtidig med at plænen får sig en omgang.

Og så fremhæver græsrabatterne langs vejkanterne kvarterets specielle karakter!

Plads til levende og døde

Den 7. oktober 1948 blev så Den nordiske Lejrskole indviet under pomp og pragt. De tre nordiske lande blev indbudt til at lade sig repræsentere ved deres ambassader og gesandter. Tilstede var også undervisningsminister Hartvig Frisch, formanden for foreningen Norden, nationalbankdirektør Bramsnæs, lokale skole-

myndigheder og repræsentanter for amt og kommuner.

Og det blev noteret, at en 4. mellemskoleklasse fra Kalundborg, ialt 22 børn under ledelse af lærer Dalager og lærerinde frøken Christiansen var det første hold, som indtog den nye lejrskole med en uges ophold, der inkluderede en tur i Sverige med besøg på Kullen og minerne ved Höganäs.

I mellemtiden gik udbygningsplanerne for østbyen i Hillerød videre. Der skulle ikke alene sørges for de levende i den nye bydel, men også skaffes plads til de døde! Spørgsmålet om en ny kirkegård var blevet aktuelt. I byrådet blev det oplyst, at der kun var en snes begravelsespladser tilbage på den gamle kirkegård i midtbyen. Byplanudvalgets formand, malermester Thygesen Poulsen meddelte til Amtsavisen, at man var i gang med boringer på det areal af Sandviggård, som kunne komme i betragtning til en ny kirkegård. Avisens kommunalpolitiske medarbejder Torben Klaumann

kunne oplyse, at det areal der var tale om, var beliggende i "krogen bag finnhusene".

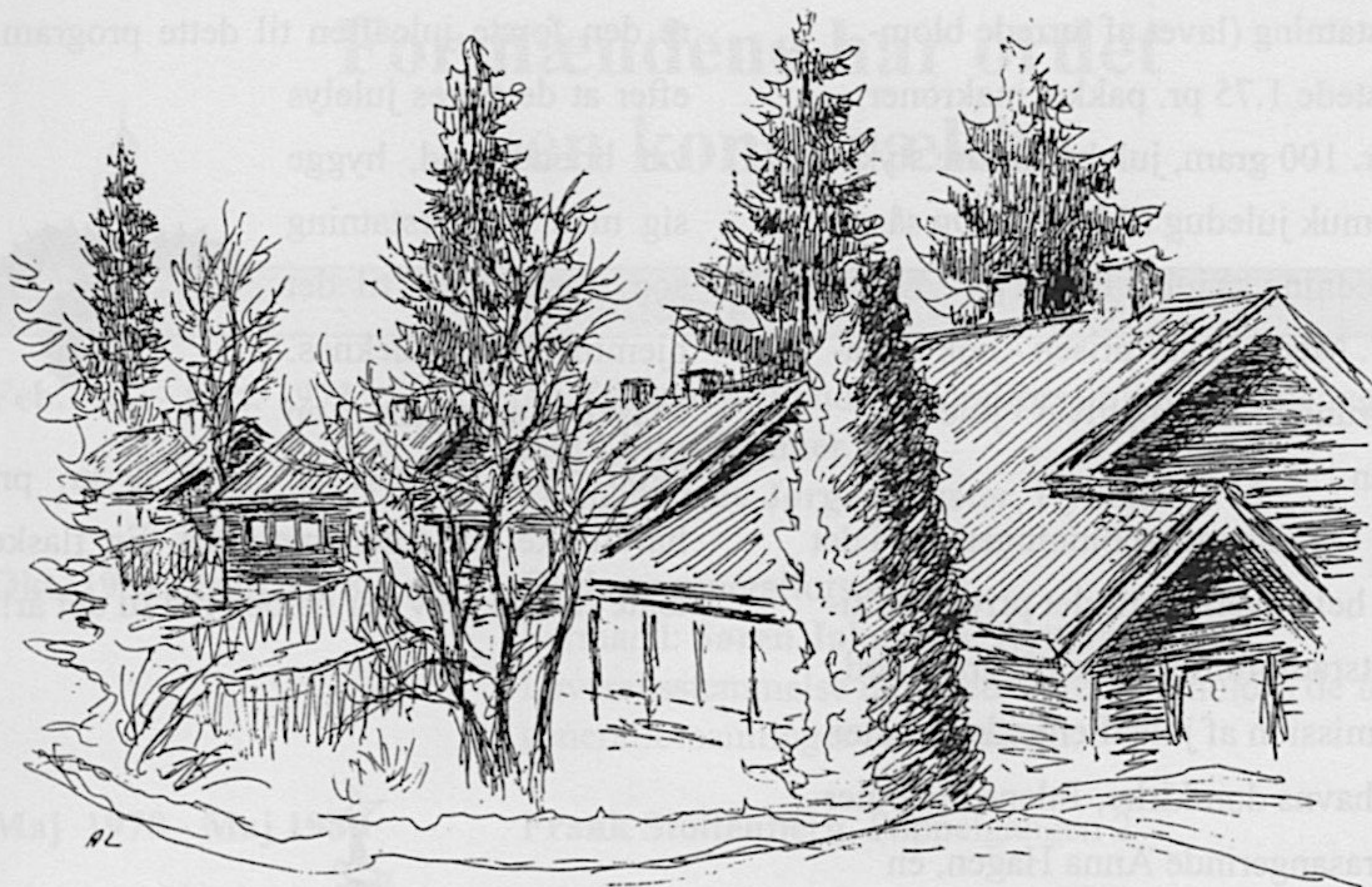
Byplanudvalgets formand tilføjede, at der indtil kirkegårdsplanerne blev virkeliggjort, kunne blive tale om et midlertidigt stop for begravelser af udenbys boende. Hillerød kirkegård havde hidtil afgivet plads for ikke så få udenbys boende "som følge af dødsfald indtruffet på Centralsygehuset". Nu skulle byens borgere have første prioritet til begravelse i egen jord!

Men det blev ikke til en kirkegård i "krogen bag finnhusene", som må have været betegnelsen for området mellem Stubbevang og Overdrevsvejen. I stedet voksede nye boligkvarterer op omkring Bjørnebakken og Fredskovhellet. Debatten om den nye kirkegård i østbyen gik videre med planer om at købe et stykke af den jord, der hører til Arbejdsanstalten. Den ville amtet imidlertid ikke sælge. Og i mellemtiden kom kravet om en kirkegård, der også skulle have plads

til et krematorium op. Problemet med at få plads til både de levende og døde i Østbyen, endte jo med den nuværende placering af Skansekirkegården på Hille-rød Overdrev.

Og så blev planen om en ny kirkegård i "krogen bag finnhusene" opgivet. På Hillerød byråds møde i december 1948 foreligger der fra byplanudvalget forslag til en udstyknings- og bebyggelsesplan for Bjørnebakken-kvarteret på Sandviggård. Kvarteret omfatter 71 parceller og grænser mod vest op til finnhusbebyggelsen og mod nord til det areal, der er afsat til rækkehus-bebyggelsen i Maltevang-kvarteret.

Hverken i byplanudvalget, kasse- og regnskabsudvalget eller ejendomsudvalget har der kunnet opnås enighed om salgsbetingelserne. Dog er der i ejendomsudvalget blevet enstemmigt vedtaget at indstille, at prisen for de nye parceller skal fastsættes til 6 kr. og 50 øre pr. kvadratmeter!

Billede 8: Husene på Poppelgangen set fra Ved Skovgården. Tegning Arne Lindahl 1998

‘Det blev oplyst, at byrådets salg af arealer på Sandviggård af de 25 finnhuse og 24 rækkehuse samt udstykning til private vil medføre anlægsudgifter til boligveje på i alt 540.000 kroner. Ved salg af grunde er indkommet 200.000 kr., som foreslås anvendt til de vej- og kloakan-

læg, der tænkes udført i første omgang. De resterende 200.000 kr. ønskes tilvejebragt ved lån.

Pengene var ikke så store dengang. Det fremgår af juletilbudene fra byens første lavprisvarehus, kolonialhuset HAMI. Her kunne man få en halv kasse

fine cerutter, 50 stk., for 7 kr. og 75 øre. Rosinerstatning (lavet af tørrede blom-
mer) kostede 1.75 pr. pakke, makroner
75 øre pr. 100 gram, julelys 10 øre styk-
ket, en smuk juledug til 88 øre. Og så var
der i anledning af julen tilbud på "Ægte
Rødvin". Men her var prisen - nok af na-
turlige grunde - ikke opgivet i jule-
annoncen.

Og juleunderholdningen var i det
store og hele overladt til det private initi-
ativ. Statsradiofoniens ene program bød
på transmission af juleaftengudstjenesten
i Københavns domkirke, Julens melodier
ved operasangerinde Anna Hagen, en
reportage om julen blandt søens folk med
Ministeren for handel og søfart Jens Otto
Krag og Formanden for Sømændenes
Forbund

Så var der ellers klassisk julemu-
sik og juleaftensprogrammet sluttede med
at forfatterne Morten Korch og Anton
Berntsen, fhv. Landbrugsminister Erik
Eriksen og minister Fanny Jensen fortalte
om deres barndoms jul.

Og i Finnhusene kunne man fej-
re den første juleaften til dette program,
efter at de tiøres julelys
var brændt ned, hygge
sig med rosinerstatning
som supplement til det
hjemmelavede julekna.

Måske spendere en
"god dansk dessertvin" til 2.50 kr. pr.
halvflaske til feststemningen. En flaske
ægte rødvin blev der næppe råd til det år!

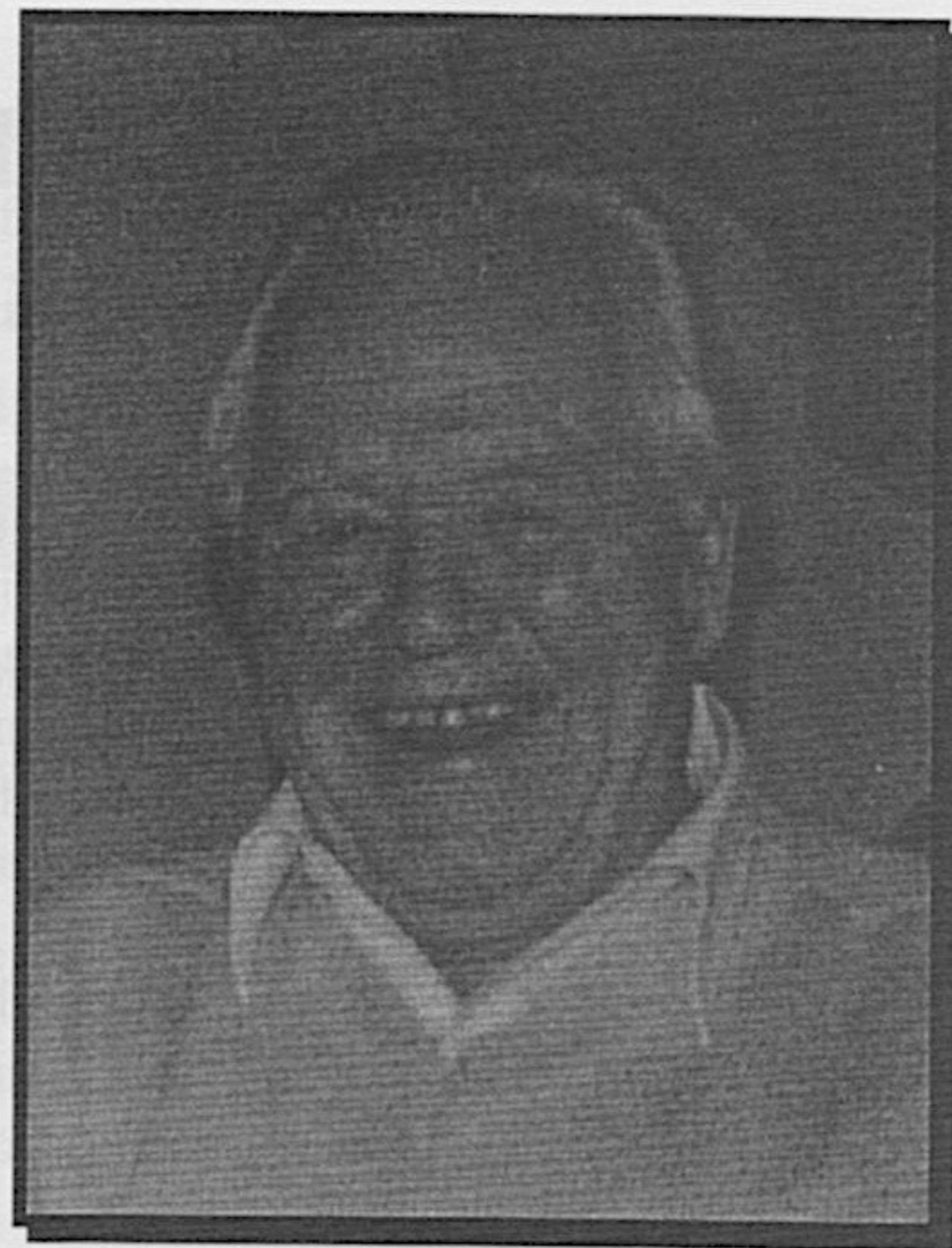
Formændene har ordet - en kongerække

Periode	Formand
Feb.1962 - Okt. 1971	20. februar. Stiftende generalforsamling med deltagelse af kun 13 medlemmer. Formand blev Jørgen Køster , Rytterstien 12
Okt. 1971 - Maj 1978	Ordinær generalforsamling. Formand: Søren Jakobsen , Rytterstien 10 I overensstemmelse med vedtægterne afholdes de følgende generalforsamlinger i maj måned.
Maj 1978 - Maj 1980	Frank Stoltenberg , Poppelgangen 2
Maj 1980 - Maj 1984	Erik Olsen , Rytterstien 6
Maj 1984 - Maj 1990	Niels Jacobsen , Stubbevang 1 Den "siddende" formand træder tilbage. Det lykkes ikke at finde en afløser. Bestyrelsen fungerer uden formand indtil:
Okt. 1990 - Maj 1994	Ekstraordinær generalforsamling. Midlertidig genindtræden i tidligere rolle af : Erik Olsen , Rytterstien 6
Maj 1994 -	Jørgen Schlundt , Stubbevang 9

Formandsperioden feb. 1962 - okt. 1971

Af Tage Eskestad

Bordet fangede for Grundejerforeningens første formand

Entreprenøren, der blev Finn-husenes præsident gennem ni år.

Mon den initiativrige entreprenør Jørgen Køster egentlig var klar over, hvad han gik ind til, da han i februar 1962 på Jernbanehotellet påtog sig formandsposten for den nystiftede Grundejerforening for Finn-husene. Det fremgår i

hvert fald af gulnede ark i foreningens forhandlingsprotokol, at det ikke var småproblemer, han kom ud for. Det holdt bl.a. hårdt at få medlemmerne til at interessere sig for den forening, de var forpligtet til at være medlem af. De var sikkert alle mere optaget af det nye finske træhus, haven og familiens problemer end foreningens ve og vel. På den stiftende generalforsamling var det kun lykkedes at få 13 af de 25 medlemmer til at møde op.

På en af de følgende generalforsamlinger antyder en regning fra hotelvært Emil Poulsen til Køster på 8 øl, en vand, 10 kaffe og 10 konjak på, at deltagelsen er stigende. På den formidable regning på 109 kroner er også opført en enkelt cigar. Mon ikke det har været til formandens opmuntring!

Og problemer var der i hvert fald nok af lige fra starten. Det nærmest væltede ind med ansøgninger om udbygninger og garager. Køster førte en meget liberal linje overfor beboernes udbygningsplaner. Han fandt de oprindelige finske udbygningsplaner helt værdiløse. Det var tilstrækkeligt, når både grundejerforeningen og bygningsmyndighederne skulle godkende byggeriet. Alle skal have lov at præge sit hus, men bestemte regler skal overholdes for, at kvarteret kan beholde sin specielle karakter, betonede han.

I de ni år, hvor Køster uden opposition måtte fortsætte som formand, var der mange andre problemer, som trængte

sig på. Det kneb stadig med medlemsinteressen for foreningen, når man ikke lige havde private problemer at hygge. I tre år måtte man aflyse generalforsamlingerne på grund af manglende fremmøde, men en initiativrig bestyrelse tog sig af de fælles problemer, bl.a. bedre gadebelysning. På et tidspunkt ønskede nytilkomne bekymrede tilflyttere den gamle branddam tildækket efter en drukneulykke. Der var ingen ulykker sket med kvarterets egne børn, der holdt streng justits omkring deres elskede sø, men en dreng fra et andet kvarter var blevet fristet af en primitiv tømmerflåde i et ensomt øjeblik og var ulykkeligvis kærtret og druknet.

Køster foreslog på bestyrelsens vegne en løsning. Store mængder jord blev dengang bortkøbt fra den nedrevne Sandviggårds arealer. De kunne bruges til at opfylde dammen, så man i stedet kunne anlægge et smukt lille anlæg. Men det forslag satte Hillerød byråd sig imod. Branddammen skulle bevares. At den lille sø siden er nedlagt som branddam, er en

anden sag!

En af Køsters sidste initiativer, inden han på en gennemført generalforsamling i 1971 fandt en afløser, var udgivelsen af en nydelig lille illustreret brochure til medlemmerne med oversigt over vedtægterne, illustrationer til mulige udbygningsplaner og placering af garager eller carporte. I de mellemliggende år var Køsters private virksomhed blomstret op til en af Nordsjællands store entreprenørfirmaer med højteknologi og millionom-

sætning. Køster kunne sagtens have købt sig en strandvejsvilla ved Øresund. Men Rytterstien 12 forblev hans hjertebarn og med hytten som grundstammen udbyggede han, sammen med sin kunstneriske kone Ciss, sin bolig i Finn-hus kvarteret til et helt lille Louisiana med en vindruebevokset vinterhave og keramiske unica-udfoldelser. Men en kælder-kold øl havde den gamle håndværksmester altid at byde på.

Notitser om Finn-husene:

Husene er bygget om mellem 0 og 4 gange.
De fleste mellem 2 og 3 gange

Finn-husene opvarmes på mange måder: elvarme, solvarme, brændeovne, kamin, oliefyr, fjernvarme, varmeveksler & koks-fyr.

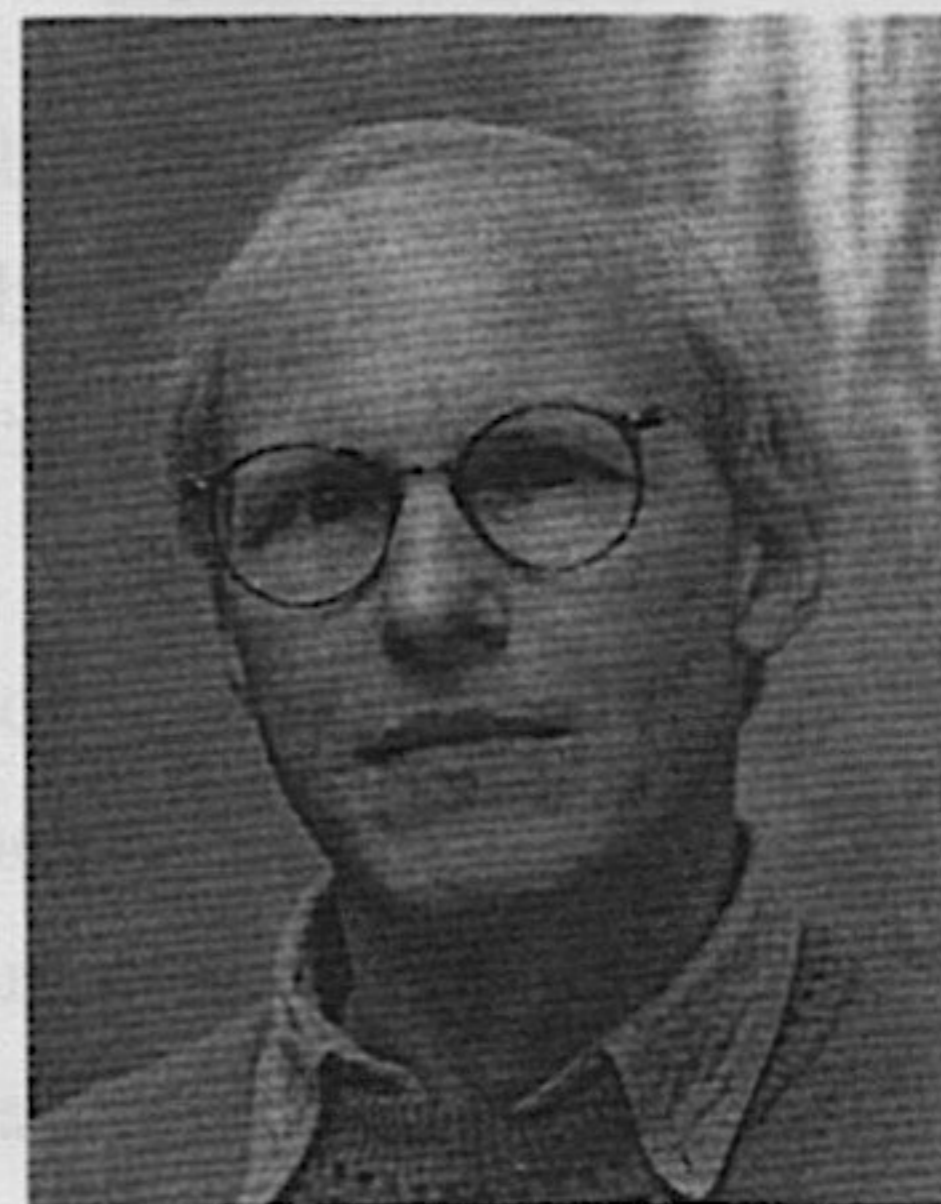
Formandsperioden okt.1971-maj 1978

Da bofællesskabet tog form

Af Søren Jacobsen

Det var ret koldt i januar 1964, da Dorte og jeg - trætte af at vente på færdiggørelsen af nogle lejligheder på Skovgærdet - besluttede at se på et træhus. Vi var lidt skeptiske, men da Tage og Elsebeth Eskestad på Poppelgangen kunne dokumentere, at de havde overlevet i mange år og havde bragt fire børn sundt på vej, så besluttede vi os hurtigt.

Vi flyttede ind ugen efter at handelen var afsluttet. Huset, der havde stået tomt i nogle måneder, viste straks sine kvaliteter.

En lille oliekamin varmede hytten op i løbet af tre timer. Men der skulle mere til at overbevise familien - ikke mindst mine kautionerende plejeforældre!

I dag kan man trække på smilebåndet over, at der dengang eksisterede en byplanklausul om, at husene kunne rives ned efter 40 år, hvis de var faldefærdige. Nu er de liebhaverejendomme, og i udenlandske tidsskrifter kan man læse, at tyskerne er begyndt at eksperimentere med træhuse som økologisk

byggeri.

Da Dorte og jeg indgik handelen om matrikelnummer 1 fx., havde vi dog ingen forestilling om, at den nogle år senere skulle gøre mig til formand for grundejerforeningen. Det skete, da foreningens medstifter og første formand Jørgen Køster gik af efter ni års formandskab og bragte mig i forslag med efterfølgende valg på generalforsamlingen i 1971. Det skulle vise sig, at der var andet end en generationsforskel mellem os. Heldigvis syntes medlemmerne og skiftende bestyrelser om de ændringer, der fulgte.

I foreningens første år tog bestyrelsen og kommunen lidt afslappet på, hvordan ombygninger passede ind i helheden. Hvis vi ikke havde stået sammen om en opstramning - for eksempel ikke flere flade tage - tror jeg at finnhus-kvarteret ville have haft en helt anden og uens karakter, som det er sket i Kolding og Århus.

Og det fællesareal, som er en af

attraktionerne for os, kunne meget vel være gledet grundejerne af hænde. Foreningen havde ikke skøde på grunden, da vi købte og godkendte restriktioner og

**Billede 9: Søren Jacobsen fik startet mange traditioner i Finnhusene. Oprydningsdag 1983.
Foto: Erik Olsen**

forpligtelser. Det hele virkede bare så idyllisk. Heldigvis var der noget Korsbæk over Hillerød. Ellers havde kommunen nok taget fællesarealet som ufyldestgjort panthaver, fordi ejendomsskatterne ikke var betalt i årevis. Men sådan ville kommunen heldigvis ikke behandle byens fremadstormende entreprenører.

Vedligeholdelse af fællesarealet

var der ikke gjort meget ud af. I Køsters tid var der ikke de store behov, fordi en bylandmand, som jeg lærte at kende under navnet Svend Sejlgarn, kom med sine fjordheste, vogn og slog det høje græs med le. Han lavede små høstakke til glæde for heste og unger. For en porter kunne man også få Svend Sejlgarn til at tømme kompostbunken. En lille tur på bukken var service for kvarterets børn.

Men i naturen er intet statisk, så behovet for oprydning i bevoksningen omkring branddammen meldte sig. Bestyrelsen organiserede oprydningsdage, frokoster og Sct. Hans bål. Jeg blev godmodigt drillet med, at man ikke kunne efterlade en sav indenfor min rækkevidde uden at der straks skulle fældes træer og beskæres buske.

Disse arrangementer er nu blevet en tradition, hvor det nyttige forenes med det behagelige og sociale. Vi kender hinanden bedre, end man gør i så mange andre bebyggelser, og det er let at få nabohjælp.

Billede 1: Heks til Sct. Hans bål. Lavet af Kirsten Grønbech 1977

Også det kunne være blevet meget anderledes. Her er vi tilbage i Korsbæk igen. Den første bestyrelse fostrede et forslag om, at søen skulle fyldes op. Men Teknisk Forvaltning gjorde os en tjeneste ved at fastholde søen som offentlig branddam. Det er der blevet et dejligt lille åndehul ud af med trækkende gråænder, blichøns og såmænd også en grønbenet rørhøne, som trofast vender tilbage hvert forår.

Pointen er, at vi har undgået splittelse og bevaret et helt unikt bykvarter.

Billede 10: Indgangsparti til Rytterstien 10. Tegning af Arne Lindahl 1998

Formandsperioden maj 1978 - maj 1980

Noget om at væ- re formand

Af Frank Stoltenberg

Formand!

Nej, det vil jeg i hvert fald ikke være.

Men når du ikke kan holde din mund, og du er ved at være en af de *gamle* i foreningen, så er der ingen vej udenom.

Husk det!

Så hjem til familien og fortælle:

Nu er jeg - jeres far - *formand!*

- Hvoff' det, far?

- Jamen nu må I da forstå, at jeres far er blevet til noget. *Formand* for Finnhusene.

Og det var faktisk en dejlig tid! Ikke fordi jeg var blevet formand, men fordi vi også dengang havde et godt forhold alle naboer imellem. Og så de mange børn, der var med til at sætte gang i festlighederne.

Kan I huske da vi skulle lodde vanddybden i søen i en lånt robåd? Jeg tror, at vi var lige så meget i vandet som i båden! Under frokosten, der også var tørrepause - dog kun udvendigt - fandt børnene på, at de ville fange krebs. Og mens vi voksne hyggede os med frokosten, fyldte de en hel spand med krebs. Så kom det store øjeblik, da fangsten skulle

koges i dertil hentede gryder over spritapparater. Men - oh ve, vor medborger Folke, der er lystfisker af Guds nåde, kendte fredningstiderne for krebs.

Billede 11: Båd i dammen ca. 1980

I et snuptag tømte han spanden i søen. Den dag var han nok mere populær blandt krebsene end blandt ungerne.

En anden gang. Jeg tror, det var en rund fødselsdag, som Køster fejrede i forbindelse med en oprydningsdag. Som tidligere mangeårig formand havde denne herlige mand fået en flaske cognac af foreningen. Den blev hentet og drukket, hvorefter hele oprydnings-flokken drog hjem til hans og Ciss' dejlige hjem. Fest

og glæde. Var det morgen eller aften, da jeg kom hjem? Jeg ved det stadig ikke. Men det var sommer og fest.

Problemer var der naturligvis også. Vores daværende naboer havde besluttet sig til at bygge en overetage med fladt tag i tagryggens højde og store panoramavinduer ud mod haven - og os! Som nabo protesterede jeg. Og som formand måtte jeg lade sagen køre efter vore vedtægter. Jeg var glad for, at vi havde klare regler også dengang. Udkastet til overbygningen blev forkastet.

Kort tid efter flyttede beboerne - dog ikke af den grund. Så flyttede nogle søde mennesker ind i nummer 4, Lis og Jesper med sønnen Christoffer. Første gang jeg talte med Lis, som stod med sin etårige datter på armen, var på min 40 års fødselsdag, så derfor ved jeg, at Kathrine nu er 18. Dejlige naboer!

Og til den anden side har vi Finn og Bente boende. De har boet et år længe-re end jeg, så vi har været naboer i 29 år. Uden Finns assistance og Bentes villig-

hed til at låne ham ud, havde mange søm i huset siddet løst og mange tagsten været skvattet ned.

Og så må det også frem: En dag efter frokost - ja dem har der været mange af - gjorde Finn mig opmærksom på, at de nymalede hjætænder fra Poppelgangen ud mod Rytterstien var skæve. Jeg kunne så fortælle ham, at jeg netop havde købt en stor dåse hvid autolak, som jeg godt ville ofre i en god sags tjeneste. Inden aften var vi tilfredse med hjætænderne. Og i tilgift havde Hillerøds borgere gratis fået hjætænder ved skovstiens udmunding i Ved Skovgærdet. De var dog blevet vendt forkert, så de viste at man skulle holde tilbage ved indgangen til skoven!

Men dengang tog vi dog selv initiativ til at gøre noget ved vejene.

I den forbindelse kan jeg nævne, at der en gang var planer om at lave en vej over Egedam, som skulle ende der, hvor den nye rundkørsel Ved Skovgærdet nu er. Jeg gik rundt og samlede underskrifter i en protest sammen med flere

andre. Vi vandt!

Nu er hele området bebygget. Der er stærkt trafikerede veje og to rundkørsler.

Vandt vi?

Om vejene omkring Finn-husene år 1998:

Casper (12 år): Det er også godt, at der ikke er særlig store veje i nærheden.

Om fællesarealet:

Bjarke (9 år): Fællesarealet er sjovt, fordi man kan hugge ukrudt ned og plukke blomster. Det er skægt at lave fester nede på fællesarealet.

Jakob (11 år): Jeg synes, at det er et dejligt naturområde med masser af børn man kan lege med.

Om beboerne:

Bjarke (9 år): Jeg kender ikke alle dem, der bor i Finn-husene, men næsten!

Formandsperioden maj 1980 - maj 1984

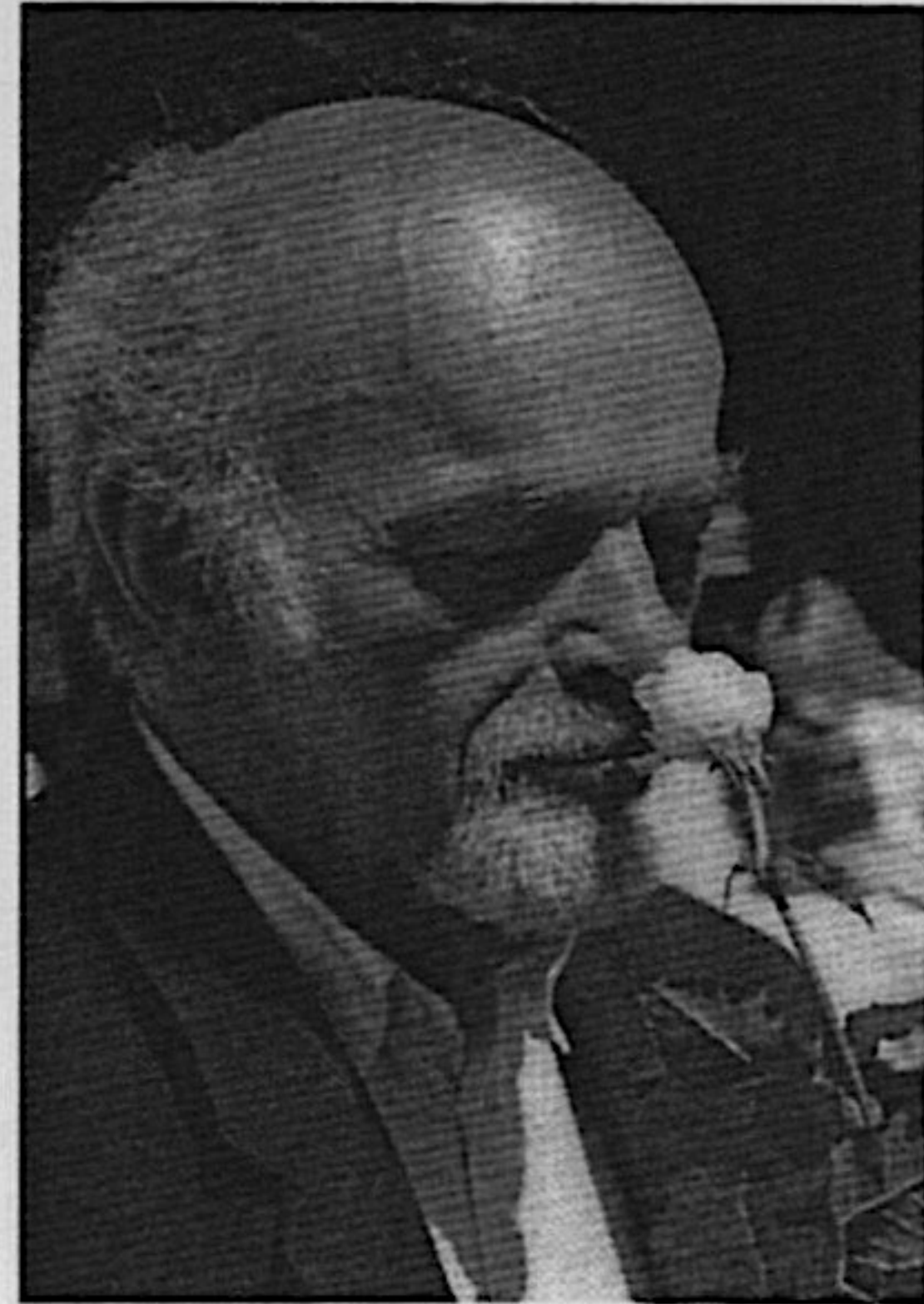
Erik Olsens 1. formandsperiode

Af Niels. E. Pedersen

“Fællesarealet og bevarelsen af bebyggelsens karakter er grundpillerne i vores lille grundejerforening”

Carporte mm.

I 1991 blev nogle vigtige vedtægtsændringer vedtaget vedrørende bevarelsen af bebyggelsens karakter på en henstilling fra kommunens side, bl.a. at “carporte placeres så vidt muligt i det på bebyggelsesplanen viste garagefelt”, “tilladelse til udvidelse og opførelse af carport kan gives af Hillerød Byråd og grundejerforeningens bestyrelse i forening. Ved carporte- garage- og udhusbygninger skal synlige konstruktioner og beklædninger udføres i træ. Opføres de samme slags bygninger med taghældning og -rygning forudsættes rødt tegltag.

Derudover skal alle hegn omkring ejendommen skal være levende hegn. Hegn mod Ved Skovgærdet, Stubbevang, Rytterstien og langs Fællesarealet skal være bøgehæk. Der var flere ændringer af vedtægterne.

Disse bestemmelse er medvirkende til, at vi har de unikke særpræg ved vores Finn-huse i dag.,

Dammen

Fra 1981 stammer også dette citat fra formandens beretning:

“Arbejdsdagen i år fik sit særpræg derved, at vi for første gang var ude at sejle på vores sø. Niels (Jacobsen) var så ven-

lig at lægge robåd til, hvilket muliggjorde en tiltrængt oprydning og fjernelse af lavtvoksende pilebuske. Efterfølgende dybdelodning viste fast bund og maximal dybde på 3-3½ meter. Diverse "Loch Ness myter" turde hermed være aflivet. Desværre. Inden båden blev trukket i land eksercerede de små gaster under kaptajn Stoltenbergs kyndige ledelse."

Rytterstien 6
Vinter 1995

Stillevej

Allerede i 1981 blev der snakket stillevej. Kommunen fremførte, at vejene skulle ændres til privatveje, og at udgifterne skulle afholdes af beboerne. Indførelsen af stillevej blev ikke til noget.

Rytterstien 6
Sommer 1998

Formandsperiode maj 1984 - maj 1990

Af Niels H. Jacobsen

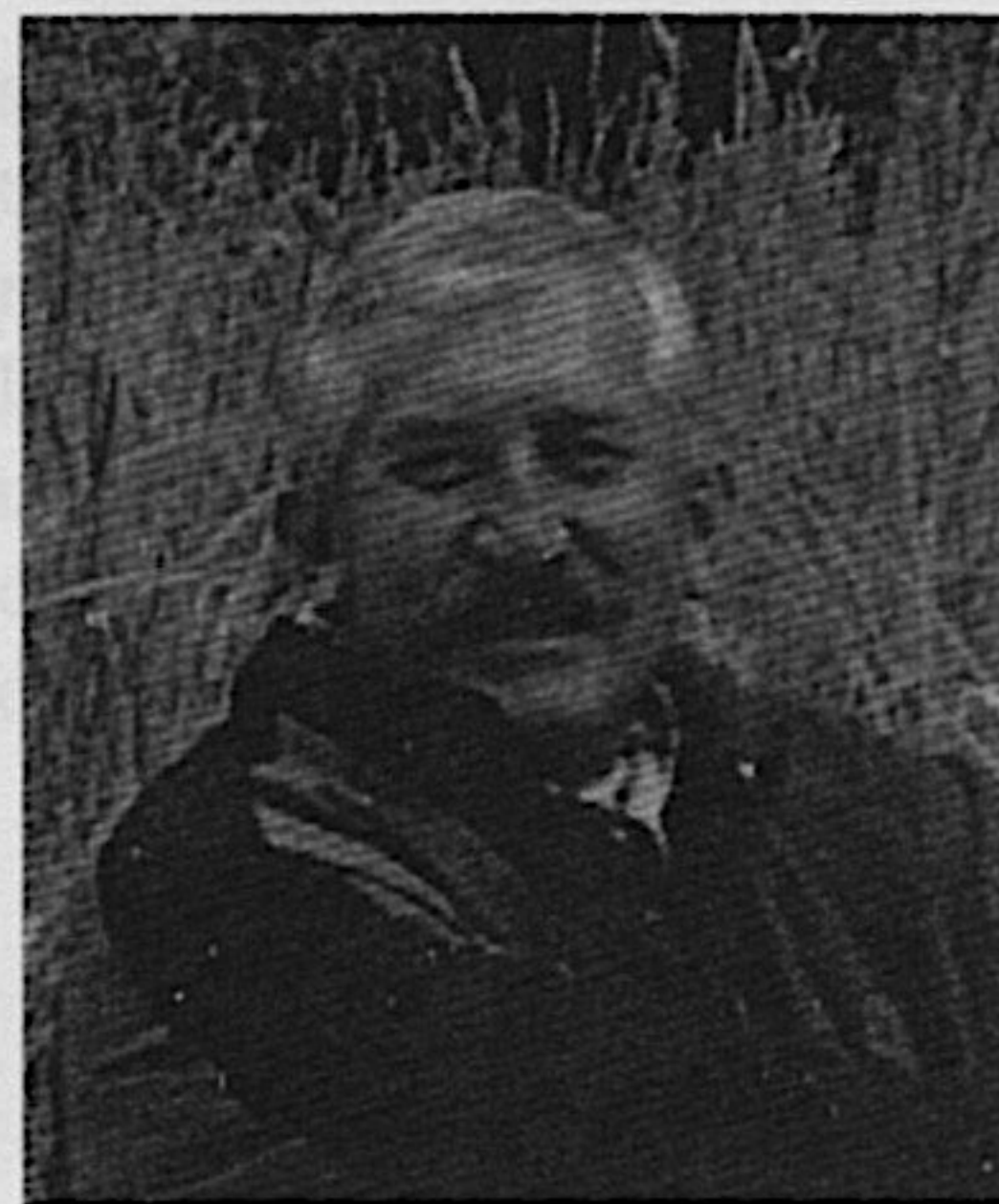
Bestyrelsen var i perioden meget harmonisk og vedholdende. Der var et dejligt samarbejde i bestyrelsen, og mødeaftenerne var en blanding af engageret arbejde og hyggeligt samvær.

Der var enighed om, at vi skulle leve op til foreningens vedtægter i hele vort virke, og behandlingen af sager bar naturligvis præg deraf. Det var ind imellem svært at blive enige om oplæg til arbejdsdagene. Hvor meget krat, og hvor mange træer måtte fjernes?

Skulle fællesarealet være park eller natur? Det brugte vi megen tid på at finde fodslaw i.

En enkelt gang er et træ blevet fældet under devisen; noget må der gøres, og det kan i hvert fald ikke rejses igen.

De traditioner, der hidtil havde været i foreningen, værnedes der om, såsom Sct. Hans med æbleskiver og

punch, høstfest og arbejdsdage, alle med stor opbakning.

Sager, der var særligt markante i perioden, var:

Carport/ garage på Stubbevang 9:

Her havde den forrige ejer opført en ulovlig bygning, og solgt ejendommen med denne på.. Jørgen Schlundt, som blev den nye ejer, ansøgte om lovliggørelse af forholdet og opnåede dette. For bestyrelsen var det en "kedelig sag", idet vi selvfølgelig ønskede et godt forhold til de nye på ejendommen, men vi jo var forpligtede til at leve op til vedtægter og byggeregler.

I denne sag var det kommunen, der foreslog en løsning, der betød, at bygningen ikke skulle fjernes, men at man via en nabo-godkendelse dispenserede for gældende regler.

Oversvømmelse i kældre:

På grund af underdimensioneret ledningsføring af kloakken ned mod byen havde flere ejendomme gentagne gange oversvømmede kældre ved skybrud.

Kommunen var meget længe om at bevilge midler til løsning af disse kvaler. Man lavede nødløsninger på Stubbevang 1 og 3, og her måtte ejerne endda selv betale halvdelen af omkostningerne ved nødløsningen, som bestod i montering af en primitiv klapventil.

Efterfølgende har kommunen lavet bassinet i skoven, og gravet større rør ned i forløbet mod byen. Det skal bemærkes, at kloaksystemet var foreningens eget indtil starten af 1980'erne, og det kan jo have været medvirkende til kommunens "tilbageholdenhed".

Fældning af træer på Poppelgangen:

Ingen glemmer vel hin vinterdag, da undertegnede sammen med et par håndgangne bestyrelsesmedlemmer skulle fælde to udgåede popler indenfor heget om søen oppe ved pigespejderhytten. Det første træ lagde sig præcist som beregnet - nedover den tilfrosne sø. Det andet derimod ønskede en anden retning i sit fald mod jorden. Træet susede ned over vejen, rev ledningerne ned, og landede tæt ved en parkeret bil, ikke langt fra Eskestads hushjørne. Sjældent er så mange beboere kommet så hurtigt ud af huse-
ne.

Temperaturen var den pågældende dag minus 20, så der blev hurtigt koldt i de små hjem, nu hvor strømmen var væk. Der blev fremskaffet alternative varmekilder til dem, der havde mest brug for det, og alle var meget hjælpsomme i

det hele taget. Kommunens el-afdeling var på pletten meget hurtigt, og efter en imponerende indsats fik de strømmen etableret igen efter ca.2 timer.

Tilbage stod så en forsikrings-sag. Skadevolderens selskab (mit) ville ikke betale de 17.000 kr. kommunen

skulle have. De påstod, der var tale om en tjenesteydelse til foreningen. 2 år efter måtte selskabet slippe pengene efter pålæg fra forsikringsankenævnet. Kommunen havde undervejs været meget tålmodige med betalingen, og havde afventet den endelige sagsafgørelse.

**Morale: Dum er den hund,
der springer over, hvor gær-
det er lavest, når den i stedet
kan kravle under.**

Formandsperioden

okt. 1990 - maj 1994

Erik Olsens 2. formandsperiode

Af Niels E. Pedersen

Erik Olsen stillede op i 1990 udelukkende for at påtage sig det nødvendige, da der ikke var andre kandidater.

Fællesarealet

Der skal være aftaler omkring oprydningssagen, så ikke arbejdsdeltagende medlemmer kan være tryggede ved konsekvenserne af andres rydningsindsats. Det har været en kæphest igennem 10 år. Ind imellem går det dog galt. Fire mand og en motorsav er en risikabel cocktail. Lidt her og der. Og hovsa, skal vi for resten ikke også..... Det skete i 1990 og bekræftede, at uden et godt greb i kæphestens grime går den vilde jagt. Vi har haft små uenigheder om Finn-husenes fællesareal, men er enige om det overordnede mål: Ikke skov, ikke park, men en

nogenlunde uberørt overgang mellem haverne og den nærliggende skov.

Der blev lavet dræn til afvanding af overfladevand fra arealet nedenfor Drengespejderhytten ligeså i 1992

Naturplejeprojektet

Vi startede sommeren 1993 med et naturplejeprojekt af søen og nærmeste areal, der til formål havde at skabe: et åbent vandspejl, en forbedret vandkvalitet, bedre adgangsforhold for større fugle, samt et bedre udsyn over vandspejlet. Vi lavede det i samarbejde med "Det Grønne Projekt" ved Thorbjørn Stolze, samt med bistand fra Niels Thormann, Hillerød Kommune, og i forståelse med Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Ornitologisk Forening.

Bestyrelsen forelagde enstemmigt forslaget på en ekstraordinær generalforsamling i oktober, hvor forslaget blev vedtaget. Forarbejdet var bl.a. gjort ved, at Arne Lindahl havde lavet 2 tegninger over, hvordan søen så ud før og efter en rydning. På disse tegninger kunne man få indtryk af hvor vidtrækkende fældningerne ville blive. Udover det skulle vi rense og pleje søen, samt beplante med mindre buske.

AL

Fællesområdet, søen 31.1.98
med 'Fællesgården'

Billede 12: Dammen i midten af Finn-husene. Tegning Arne Lindahl 1998

Det blev vedtaget, at søen og omkringliggende areal skulle have status som beskyttet område, dvs. ingen fodring, ingen andehuse, ingen fuglekasser, ingen gødning og ikke fiske - ej heller fiske krebs. Området skal hvile i sig selv. Beskyttelsen skal gælde i 10 år.

Projektet blev færdigt i 1994, så beskyttelsen må gælde til år 2004.

Søen er blevet mere åben - den er dog endnu ikke blevet rensset. Fældningen af nogle store træer, har medført nogle gener. Til afbødning af disse gener er plantet nye americana-graner, der hurtigt

vil vokse op. Projektet har ikke belastet grundejerforeningens økonomi.

Høstfest blev til forårsfest

Ved forårsfesten i marts 1994 fik vi - efter et overdådigt bord af medbragte livretter - en gennemgang af filmens historie ved Tage Eskestad med forevisning af Tages ubetalelige gamle film.

Fjernvarmen kommer ikke til Rytterstien og Poppelgangen.

Der forelå i 1994 et forslag fra Varmeværket om, at de 2 veje skulle gå over til fjernvarme. Men der var minimal interesse, og da der skulle foreligge mindst 50% bindende tilsagn fra de berørte ejendomme, må fjernvarmens indførelse indtil videre betragtes som værende ude af billedet.

Billede 13: Rhododendron fra Rytterstien 6

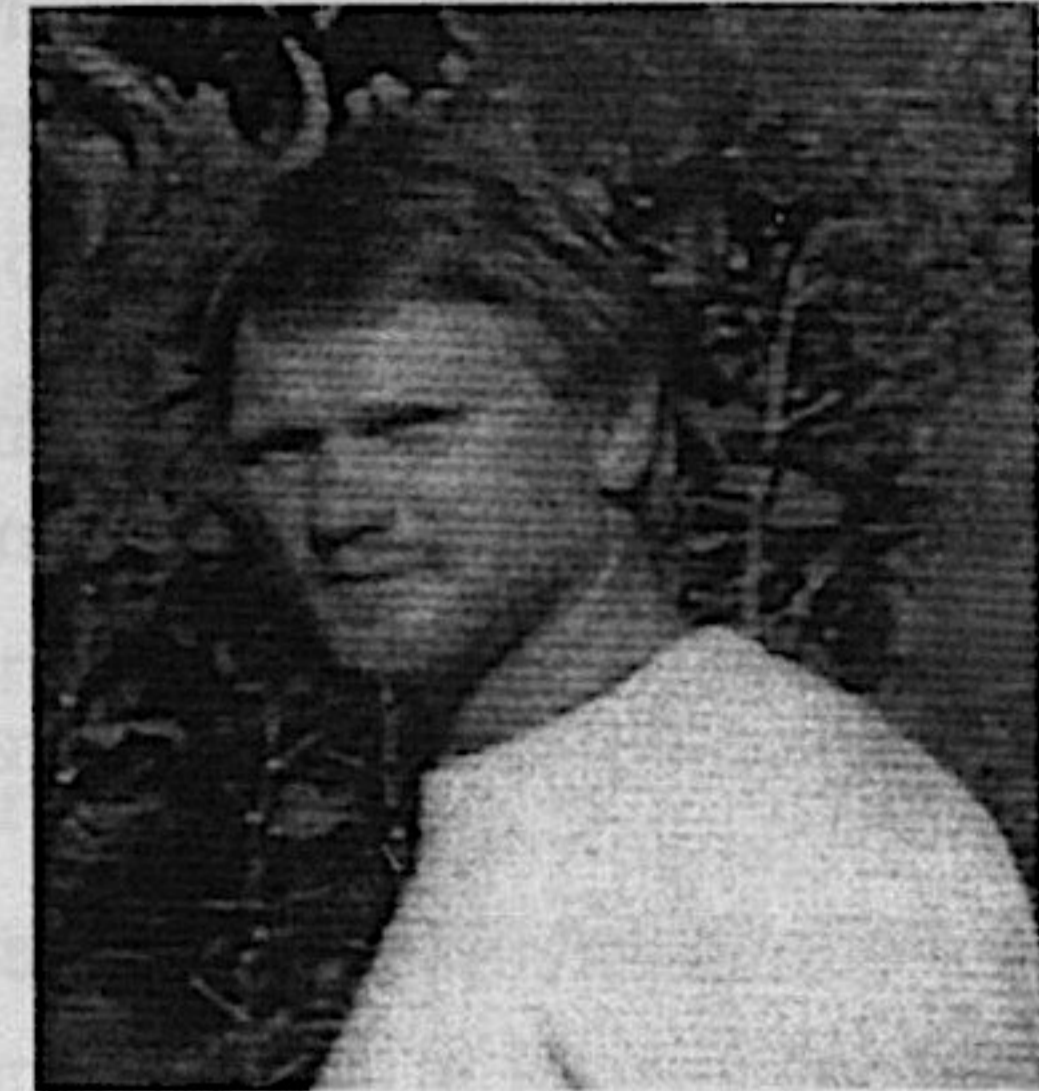

Formandsperioden maj 1994-

Af Jørgen Schlundt, Stubbevang 9

I den seneste fire års periode synes der at være en lidt højere frekvens af ny-indflytninger. Finnhusene har længe været attraktive både p.gr.a. huse, beliggenhed og miljø, men der har i den seneste periode været øget interesse. Dette tager bl.a. form af uopfordrede husomdelte forespørgsler om muligt salg af husene, og forskellige ejendomsmæglere i området har da også nu meget lange lister med interesserede købere.

I Grundejerforeningen har der været en tendens til begyndende diskussioner af nye tanker (som vel i grunden ikke er nye alligevel) omkring anvendelse og pleje af fælles-arealet. Koncentrationen af børn er jo steget ganske drastisk over de seneste 10 år. Ved mere generelle diskussioner har der fra de fleste været udtrykt positiv indstilling overfor en mere aktiv anvendelse af området,

og Generalforsamlingen har da også senest direkte finansieret legeredskaber på området (en gynge).

Grundejerforeningen har med held forsøgt at komme i mere direkte kommunikation med såvel pige- som drengespejdere, og det har bl.a. givet sig udtryk i, at vi igen kan anvende pigespejder-hytten ved aften-arrangementer, selvom man af og til kan få det indtryk, at spejderne bruger hytten til fest betydeligt oftere end Finn husenes egne beboere.

I perioden har Grundejerforeningen haft direkte kontakt til Sygehuset i relation til udbygningen af Psykiatrisk Afdeling. Der har været god grobund for en aktiv debat med Sygehusle-

delsen, og der synes ikke generelt at være problemer med naboskabet.

Bestyrelsen har vedtaget generelle retningslinier for behandling af byggesager med overskridelse af gældende regler. Ifølge disse bør afvigelse fra gældende regler kun anbefales til Hillerød Byråd efter at følgende vurderinger af byggeriet som et mindstemål er foretaget:

- a) vurdering af forenelighed med kvarterets karakter,
- b) vurdering af evt. gener for omkringboende samt
- c) vurdering af de generelle muligheder på den aktuelle byggegrund.

Om kammerater i Finn-husene år 1998

Marie (10 år): Jeg synes, det er dejligt med mange legekammerater i området.

Bjarke (9 år): Der er hyggeligt, fordi der er en masse venner, man kan lege med.

Børnenes sten- alderbygd

Af Tage Eskestad, Poppelgangen
16

I årene omkring opførelsen af Finnhuskvarteret var børnehaver ikke noget udbredt begreb i byer som Hillerød og skolefritidsordninger var slet ikke opfundet. Men det stykke af Sandviggårds mark, der blev udlagt som fællesareal, blev hurtigt okkuperet af børnene i kvarteret.

Før der blev dannet en grundejerforening, lå arealet hen som et stykke vildmark med højt græs og enkelte småbuske.

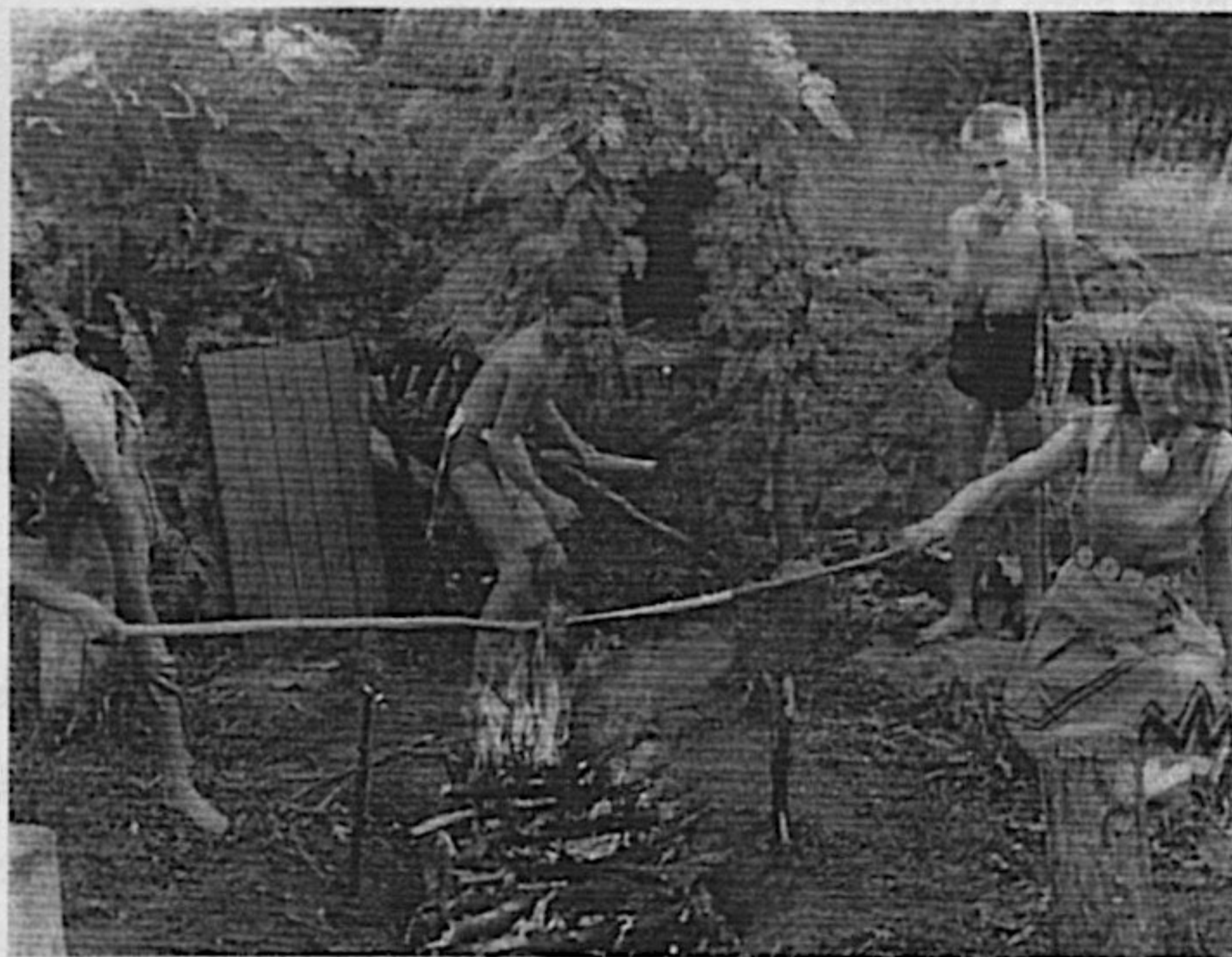
En husmand fra omegnen slog et par år græsset med le og kunne hente et par læs hø hjem, samtidig med at han lod sine får græsse i selskab med kvarterets børn, der nød at lege på det lille stykke vildmark.

Fra den tilgrænsende skov fik ungerne af en forstående skovfoged lov til at hente grene og nedfaldstræ til at bygge en primitiv hytte. Snart blev den afløst af flere, og nu tog byggeriet form af en helt lille kraal, som ungerne kaldte for deres stenalderby.

Det originale initiativ blev nok modtaget med delt begejstring blandt beboerne. Til gengæld vakte det opsigt blandt forbigående. Dem var der en hel del af på dette tidspunkt. Poppelgangen var den gang forbundet til Københavnsvej ved en grusvej gennem skoven og trafikken til og fra Nordisk Lejrskole gik her igennem, indtil Skovledet blev gennemført som omfartsvej.

Rygtet om Børnenes Stenalderby

nåede til hovedstaden og blev berømmet med reportage og billeder. Først i ugebladene, senere i aviserne, også de lokale. Der blev fortalt om skolebørnene i Hillerød, som på eget initiativ vender tilbage til naturen, bygger jordhytter, steger okse på spid og bager snobrød. Ugebladene bragte farvebilleder af hyttelandskabet og børnene klædt i skind og sækkelærred.

Under overskriften "Stenalder-Børnene i Hillerød " fortalte Ekstrabladet om foretagendet:

En flok Hillerød-børn har med enestående trofasthed dyrket stenalderlivet gennem fire somre. Der er nu femten optaget i stammen. Man kan søge om optagelse i 6 års alderen og være med, så længe man lyster. I stammen er der ligeret for piger og drenge. I øjeblikket er høvdingen en pige. Stammen har lavet sine egne primitive redskaber. Stenalderoksen er kommet til ære og værdighed. Påklædningen er skind og for pigernes vedkommende dekorerede sækkkjoler ...

Og ugebladene berettede om bopladsgeden Mette, som beboerne malkede. Og om stenalderbåden, der blev brugt til fiskeri i den lille dam ved kraalen.

Skelettet er bygget af grene, anbragt som køl og spanter, mens beklædningen noget nutidigt består af et gam-

melt gulvtæppe, som er tætnet med beg og tjære.

Det ungdommelige stenalderfolk blev interviewet. Men resultatet var skuffende. Ingen havde en fremtidsdrøm om at blive arkæologer, når de vokser fra flintoksen og skindbukserne.

Henrik på 11 vil være snedker, Allan på 12 politibetjent, Palle på 12 telefonmontør, Ole på 11 telegrafist, Michael på 12 fotograf og Flemming, der er 12 og har stammens største stenøkse, vil være jetpilot, mens den kvindelige høvding, som brænder lertøj ved bålpladsen, overvejer at blive keramiker.

Nogle af beboerne var dog ret utilfredse med naboskabet til en primitiv kraal, som de mente skæmmede kvarteret. Der blev rejst krav om at sætte en bulldozer ind for at fjerne den mærkelige udvækst på kvarteret. Men de initiativrige unger blev også forsvaret fra flere sider, både fra beboernes og folk udefra.

Hvis ordensmenneskernes forslag gennemføres, så betyder det, at børnene løber om på vejene uden et sted at være efter skoletid. Og det betyder opløsning af et sundt og godt lille stenalder-samfund.,

Hed det i et indlæg i dagbladet Aktuelt, som kort efter kunne meddele:

Vi kan glæde børnene i Hillerød med, at anslaget mod Stenalderbygden er slået fejl. På et møde mellem husejerne forleden sejrede de gode børnerige kræfter og fællesarealet i Finn-hus-kvarteret bliver ikke friseret.

Det blev det nu senere. Men med måde og bevarelse af dets oprindelige karakter som et fritvoksende naturområde. Det sørgede den nyetablerede grund-ejerforening for. Efter at den fantasifulde Stenalder-generation var vokset ind i teenage-alderen og en ny institutions-generation tog over!

Alle fotos i artiklen: Futter Feilberg. Ca.1959-61

Finnhusenes huleboere

Af Vibe Bøgevig, Kokkedal, tidligere beboer i Finnhusene.

80 år gammel døde min mor, Annelise K. Christensen, i september 1997, efter at have boet på Stubbevang 11 siden april 1951.

Nu er huset solgt og overtaget af Inger Børsting og Jørn Mørkeberg. Den dag, jeg afleverede nøglerne, lå et spørgeskema fra grundejerforeningen i forbindelse med det planlagte jubilæumsskrift i huset. Jeg aftalte med de nye boere, at vi begge skulle udfylde et.

Som led i "Den gode Historie" - en landsdækkende læsekampagne i marts 1998 arrangeret af boghandlere, børne- og skolebibliotekarere - fortalte jeg i foråret i skolen om oplevelser fra min barndom.

Jeg har nemlig rigtig mange gode minder, der knytter sig til min opvækst på Stubbevang. De fleste knytter sig til *Yng-Arne**, som vi kaldte vores lejr på fællesarealet mellem Stubbevang og Poppelgangen.

Vores lejr var hulerne, som vi havde bygget på området bag vores have. Hulerne bestod i mange år og blev bygget bedre og bedre. Søen hørte til vores område. Dengang var den ikke indhegnet, fredet og udnævnt til en *biotop*. Vi fangede krebs med krebsebrikker; vi fiskede, byggede og sejlede på tømmerflåde, lavede sivbåde, samlede ler ved vandkanten til krukker, som vi brændte i bålet ved vores lejr. Vi havde optagelsesprøve til *Yng-Arne*: Man skulle bl.a. stå på tømmerflåden og skubbes tværs over søen af én, som kunne svømme. Man skulle stå på søbredden inde i en ring af ild, og man skulle kunne tænde bål med højst tre tændstikker og uden at bruge papir, hvorefter man skulle få en gryde vand i kog.

Hulebyggeriet foregik ved hjælp

af birkestammer fra skoven. Nær Maltemosen - ca. en kilometer væk ovre i Store Dyrehave - var skoven tyndet ud. Der hentede vi stammer. Vi brugte søm, som vi selv cyklede til byen efter. Vi lagde græstørv på taget. Tørvene skar vi ud for nummer 9. Somme tider overnattede vi i hulerne. På gulvet havde vi sække med

halm i. Det havde vi fået af forpagteren på Sandviggård. Vi havde ofte bål - om sommeren hver dag. Vi bagte snobrød og stegte en sjælden gang kød. Vi brugte kniv og stenøkse som den naturligste ting af verden.

Vi klatrede også i træer. Omkring stendiget langs Ved Skovgærdet stod den gang store træer. Og når man klatrede op

i et rønnetræ, der stod for enden af Stubbevang, kunne man klatre fra træ til træ. Der var et farligt sted midtvejs. Jeg husker endnu, at min storebror engang reddede mig, fordi jeg pludselig mistede fæstet og hang i min trøje i en gren fire meter oppe i et egetræ.

Lige inden for skovdiget, ud for

fællesarealet, stod et stort bøgetræ med en kraftig gren ragende ud over diget. Her havde vi opsat et tov med en gyngepind. Stedet var samlingsplads for os, da vi var halvstore. Vi legede mørkegemme i skoven med *kronested* på træet.

Skovens nærhed gjorde os fortrolig med skoven. Vi lærte et stort område af den

at kende. Vi legede meget i skoven. Vi

Billede 16: Sommeren 1960

lærte, hvor fuglene byggede reder, hvor dyrene færdedes, og hvor hugormene lå og soled sig. Om sommeren mødtes vi ofte før solopgang for se dyr. Min storebror tog os med til de gode steder længere ude i skoven. Vi tegnede vores egne kort over den del af skoven, der afgrænses af Poppelgangens oprindelige forlængelse med en grusvej gennem skoven til Københavnsvej, Ved Skovgærdet og Ringvejen, som vi havde hørt, at den nye vej skulle hedde - den nuværende Skovledet. Vi legede skattejagt og stammekrige og brugte vore kort til det. I en periode dyrkede vi højde- og stangspring ved siden af hulerne. Grene til stativerne og springstavene var selvfølgelig hentet i skoven - og alt sammen hjemmelavet.

Sankt Hans bål havde vi hvert år. Og det var os børn, der sørgede for det. Vi byggede det af udgåede grantræer fra skoven. Vi væltede dem selv og slæbte dem til bålpladsen. *Futter* (Eva Eskestad), der senere brugte sit kælehavn som kunstnernavn, lavede i flere år en heks til

toppen af bålet.

Vi bagte snobrød ved de alt for varme gløder. Vi måtte bruge meget lange snobrødspinde.

Da jeg flyttede ind på Stubbevang i 1951, var vores husrække Hille-røds østligste huse. Vi kunne se begyndelse til et hus østligere. Det lå på en øde mark. Nu ligger det Ved Skovledet. Vejen var dengang en ubefærdet grusvej, hvor vi kunne spille med lerkugler. Vi spillede til et hul, som vi gravede i vejen. Hvornår vejen blev asfalteret husker jeg

ikke. Men jeg husker, at fiskemanden fra Gilleleje kom en gang om ugen. Hans vogn var trukket af to heste, og han ordnede fiskene efterhånden, som de blev solgt. Fiskeaffaldet puttede han i en spand, som hang bag på vognen. Mange gange fik vi mad til katten og madding til krebsebrikkerne ved at løbe efter vognen og tage, hvad vi kunne holde i hænderne!

Der var selvfølgelig rigtig vinter dengang.

Billede 17: Vinter i Finn-husene primo 1960'erne

Den lille bakke fra vores hus og ned til hækken i baghaven blev flittigt benyttet. Den var jo stor. Men rigtig store

bakker fandt vi på Egedam. Dengang var der kun tre bygninger i hele området: Nordisk Lejrskole, *Gedekarens* hus og Søbys gård. Senere også en spejderhytte.

Jeg husker, hvordan vi tog flagbakken og den stejlere bakke vest for. Hvordan vi byggede hopbakke i sneen og øvede os på at klare hoppet. Og jeg husker skiture i måneskin, når de voksne ikke var hjemme. Mon vi havde fået lov, hvis vi spurgte?

På vores egen sø løb vi på skøjter. Og i de gode vintre blev Slotssøen og Teglgårdssøen dengang som nu åbnet for skøjteløb.

* *Yng-Arne*

En af de yngste deltagere i hulebyggeriet havde problemer med at udtale ordet hulerne. Det blev til Yn-gar-ne. Lejrdeltagerne synes, det lød så nordisk, at hele lejren blev døbt Yng-Arne. Red.

At vokse op i Finn-husene

Af Heidi Kahler Leisner, tidligere Stubbevang 3

At vokse op i et Finn-hus var et privilegium, der var værd at vise vennerne. Naturen heromkring var Vores: En uendelig legeplads, der strakte sig helt over til Kongevejen. - hulebyggeri og tænksomme stunder alene eller med en lånt hund fra et af de andre Finn-huse.

Søen med sin dybe mystik. Der blev givet advarsler hjemmefra, for den var farlig. Men den dragede om sommeren med haletudser og om vinteren med sin is, når de voksne gad feje, så skøjterne ku' blive luftet. - Og kælkebakken ved siden af, der i årevis var enormt lang og stejl og krævede mod. Senere skrumpede den desværre....

De fælles arrangementer skabte en følelse af tilhørsforhold, som man følte sig tryk ved.

Årets begivenhed var Sct. Hans på fællesarealet, hvor ellers?

At vokse op i et Finn-hus var at kunne fortælle en spændende historie om, at husene var kommet hertil på grund af krigen, hvor der var mangel på huse - og de blev sendt fra Finland som samlepakker. Desuden duftede det så dejligt af træ, når man kom hjem.

Den store begivenhed, som skabte furore blandt os børn, var, da vores mørke, tætte granskov væltede en voldsom, stormfuld nat og vi fik Kongevejen alt for tæt på. Mystikken og hulerne forsvandt, men så ku' man jo gå på æblerov hos naboerne i stedet ...

På fødselsdage var fællesarealet fint til skattejagt. Og ved familiens fester gik vi i lang kortege med musik og fane foran huset over til Birgitte-hytten - og senere mere uorganiseret tilbage.

Naturen er nær, og om vinteren kunne man være heldig fra sit vindue at se ræv eller rådyr luske ind i haven.

For ikke at tale om de store skrigende allikeflokke i skovens nøgne træer.

Jo, vores Finn-huse har været en dejlig ramme at vokse op i!

Billede 18: Stormen i 1981 lagde skoven(Østerkrogen) ned. Ridning var forbudt

Noget om at bo i et finsk træhus

Af Tage Eskestad

Inspireret af familie i Norge og venner i det nordlige Sverige, som boede i hyggelige, lune og sunde træhuse, foreskrev vi os i 1947 til et af de første finske træhuse, som i årene efter krigen blev opført i Kolding. Det var placeret i landlige omgivelser på Brændkærgårds mark sammen med en klynge andre finnehuse. Kvarteret blev i folkemunde straks døbt Finnmarken, men inden vi forlod det få år efter, gav bystyret det et kedeligt historisk navn: Hertug Abelsvej. Samtidig skiftede kvarteret udseende og finnehuse blev klemmt inde mellem betonbyggeri, så det helt mistede sin originalitet og karakter. Det var derfor uden større sorg en lille familie på to voksne og tre børn nogle år senere udvandrede fra det jyske kontinent

Billede 19: Interiør på Poppelgangen 16 til Sjælland. Men det var med vemod, vi tog afsked med vores finnhaus, som vi havde levet sundt og godt i.

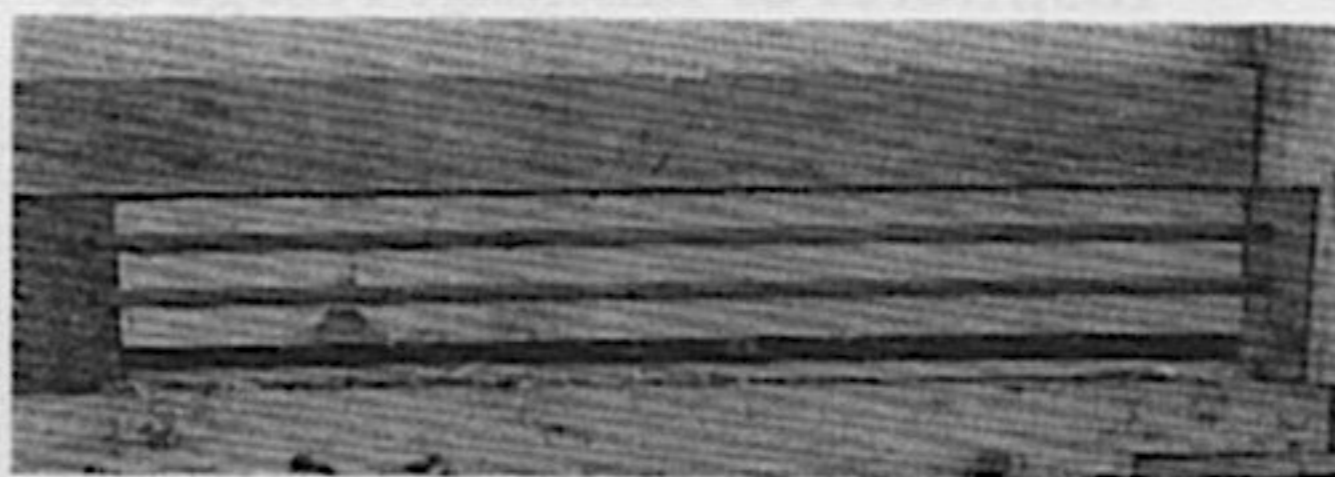
Men nu var vi så heldige, at der var to finnhuse til salg i Hillerødområdet. Vi valgte det på Poppelgangen, hvor der foruden haven var en herlig tumleplads til børnene på fællesarealet mellem de to spejderhytter. Desuden tiltalte det os, at fællesarealet netop ville forhindre, at vi skulle opleve det samme som i Kolding, nemlig at kvarteret blev klemmt inde mellem storbyggeri og mistede sin karakter.

Huset på Poppelgangen var mindre end det, vi havde efterladt i Kolding, men det var hyggeligt indrettet med to

stuer og to små værelser, hver to meter brede, så der kunne indrettes køjer i den ene ende. Den indretning genkendte vi fra Sverige og Norge, ligesom den svenske brændeovn, der var placeret midt i huset med ventiler ud til rummene. Det varmesystem var vi nok vant til fra besøg i Norge og Sverige, men ikke herhjemme. I Kolding havde vi centralfyr i finnhusets kælder. Og i Hillerød fortalte man nok, at finnhusene havde toilet og brusebad. Men der var tale om en koldtivandsbruser i det snævre toiletrum mellem håndvask og toilet, så begge dele blev oversprøjtet, når man om sommeren tog brusebad. Om vinteren klarede vi dette problem med at indrette en slags sauna i kælderen. Her var nemlig et stort vaskerum med vaskekedel og selvstændig skorsten, så der blev hurtigt vand nok til bad for hele familien!

En anden ting som undrede os, da vi flyttede til Hillerød, var, at finnhusene, som var så smukt indpasset i deres eget kvarter, indvendigt var forsøgt tilpasset den traditionelle form for

“murermesterhuse”. Der var opsat gipslofter og trævæggene var beklædt med tyndt karton og overklistret med brogede tapeter. Selv om huset kun var fire år gammelt, da vi overtog det, så var tapeterne og gipslofterne revnet og under stormvejr dryssede gipspudset ned.

Billede 20: Træværket i et Finn-hus er ofte sat sammen med fjer og not. Isoleringen (2 Cellutex-plader sættes ind i fjer)

Det, som bygherrerne ikke havde taget højde for, var, at et træhus i modsætning til et murstenshus er bevægeligt. Det kendte vi til fra ophold nordpå, så det første vi gik i gang med, var at rive tapet og karton ned. Kartonen var fastgjort med masser af papsøm, men derunder fandt vi de herligste trævægge. De fik en gang linolie og terpentin, og vi har haft vedligeholdelsesfri vægge lige siden!

Det næste projekt blev opsætning af trælofter under de dryssende

gipslofter. Lægter blev skruet op i strøerne under gipslofterne, og så kunne vi sætte træbeklædning op, som vi også kendte det fra Kolding. Så var også lofterne vedligeholdelsesfri. Selv om vi stadig under stormvejr kan høre drysset fra gipslofterne!

Den indgroede mistillid til den nye hustype i et traditionelt murer-mestersamfund, afspejlede sig også i kommunalforvaltningen. Vi studsede lidt, da vi underskrev tinglysningskontrakten på ejendommen, over en klausul om, at kommunen kunne forlange huset nedrevet efter forløbet af 40 år, *såfremt bygningerne ikke tilfredsstillende de minimumskrav, der må stilles til boliger!*

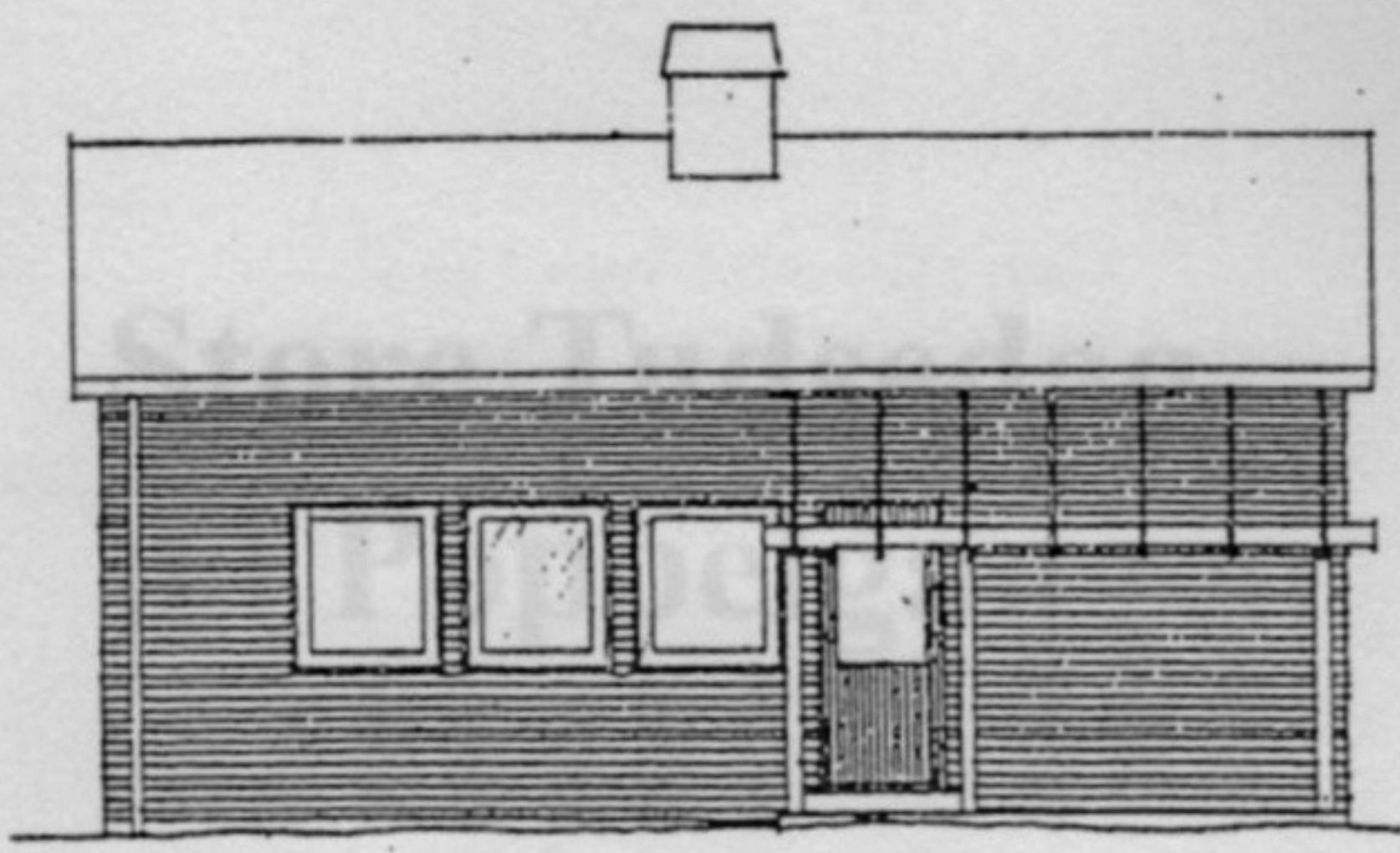
Denne klausul fik Grundejerforeningen for Finnehusene flere år senere ophævet. Man kunne jo henvise til, at tilsvarende træhuse i vore nordiske lande har været i forsvarlig stand efter hundrede år og endnu længere tid.

Få år efter gik vi, som de fleste andre beboere, i gang med at udvide hu-

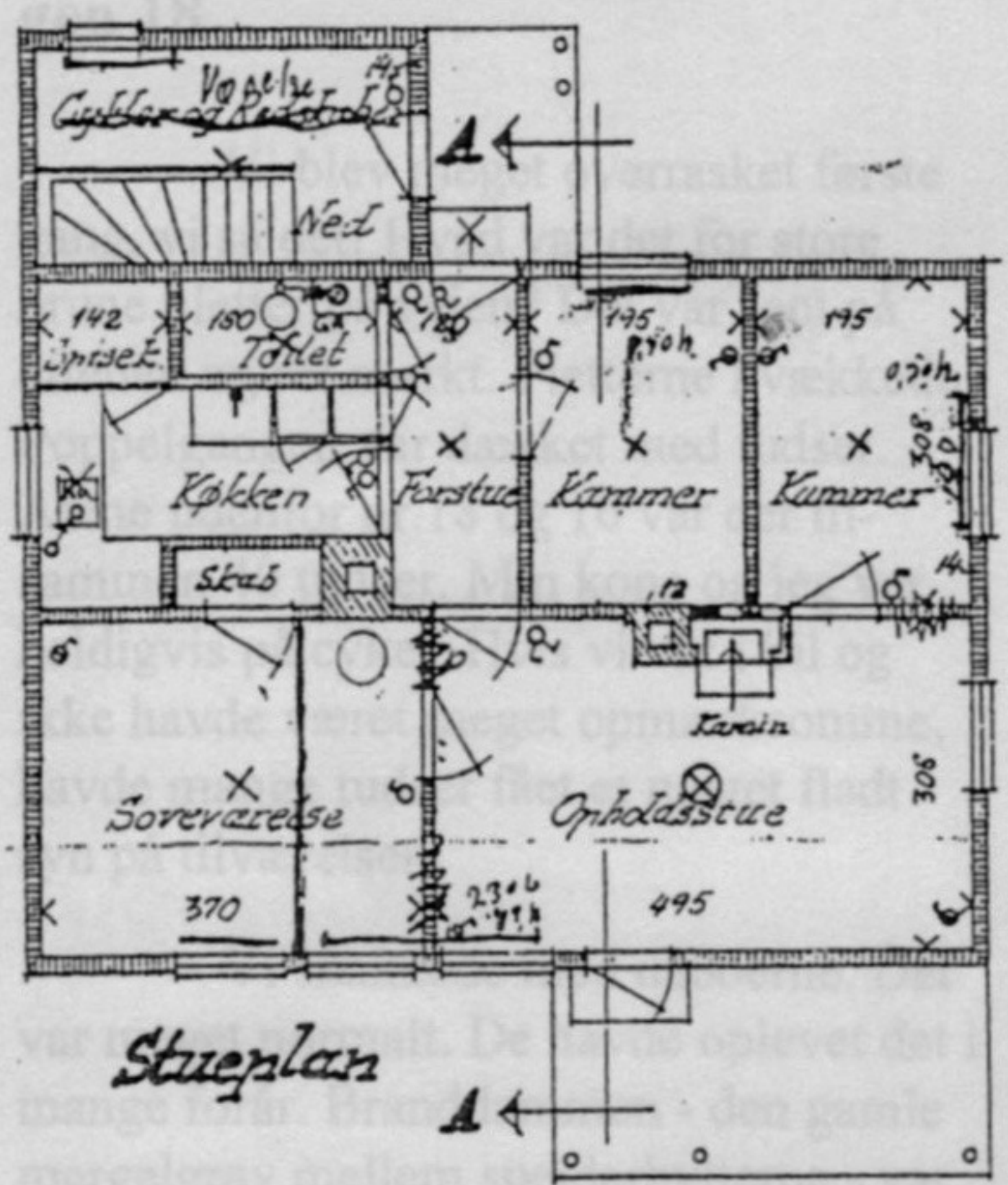
set. Der var både fra kommunens og den nystiftede grundejerforenings side lagt stramme regler for bygningernes udseende og udvidelse. *Bygningernes udvendige træbeklædning må kun males i mørkerød, brun eller sort træfarve, hed det i vedtægterne. Og med hensyn til udbygning var kommunen og grundejerforeningen enige om, at finnhuskvarterets særpræg skulle bibeholdes. Byrådet er berettiget til at indrømme lempelser og afvigelser, når disse er forenelige med kvarterets hele karakter, hed det. Byggetilladelse skulle godkendes af grundejerforeningen og kommunens plan- og bygningsudvalg.*

Vidste du, at alle inde-vægge kan flyttes i et Finn-hus? Konstruktionen er selvbærende!

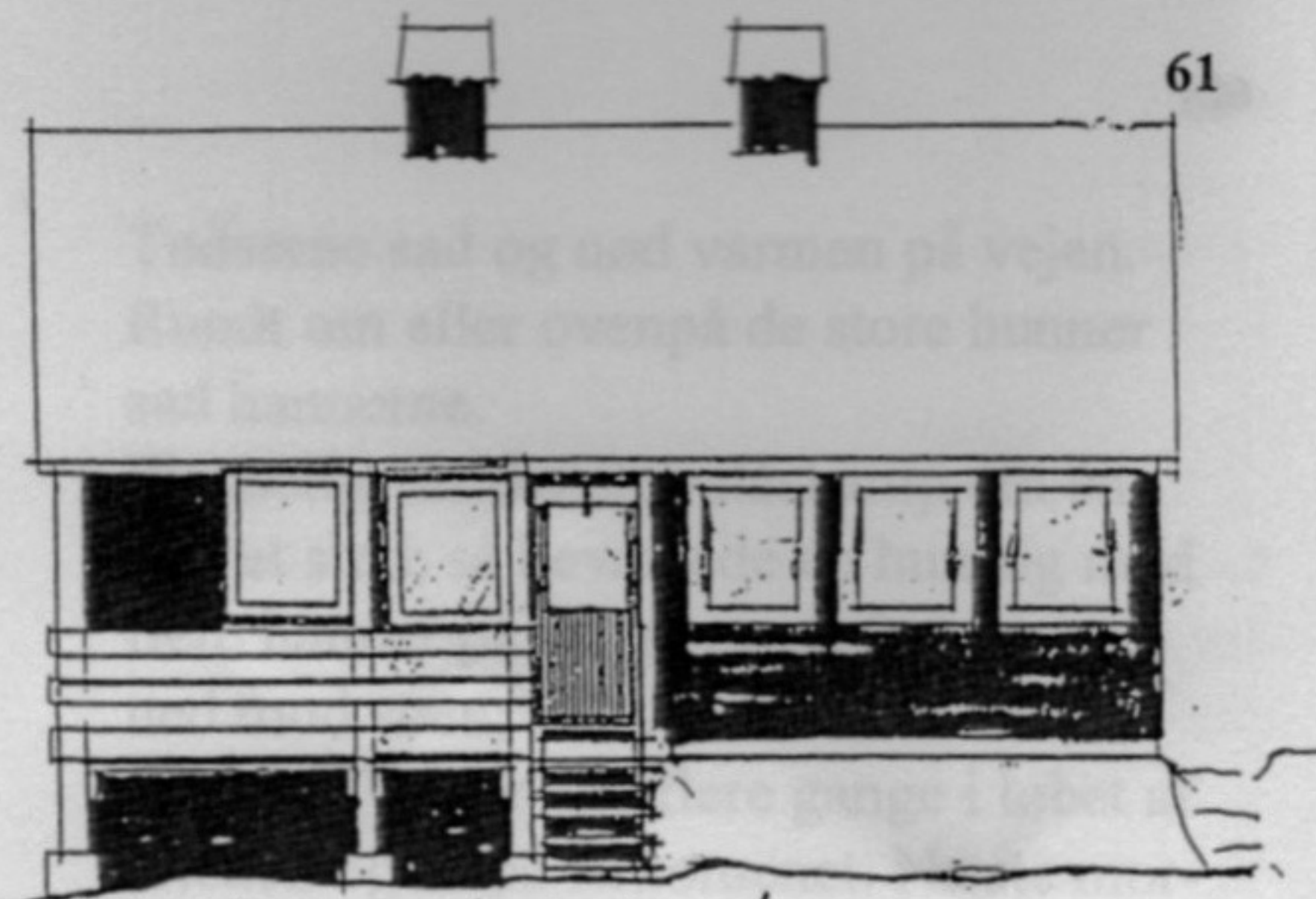
Vi fik Århus-arkitekten Jeppe Gitz Johansen, som havde et indgående kendskab til nordiske træhuse, til at hjælpe os med den udvidelse på en snes kvadratmeter med stue og veranda, som vi ønskede, og fik uden større problemer projektet godkendt. I mellemtiden havde vi også, som de fleste andre beboere, fået

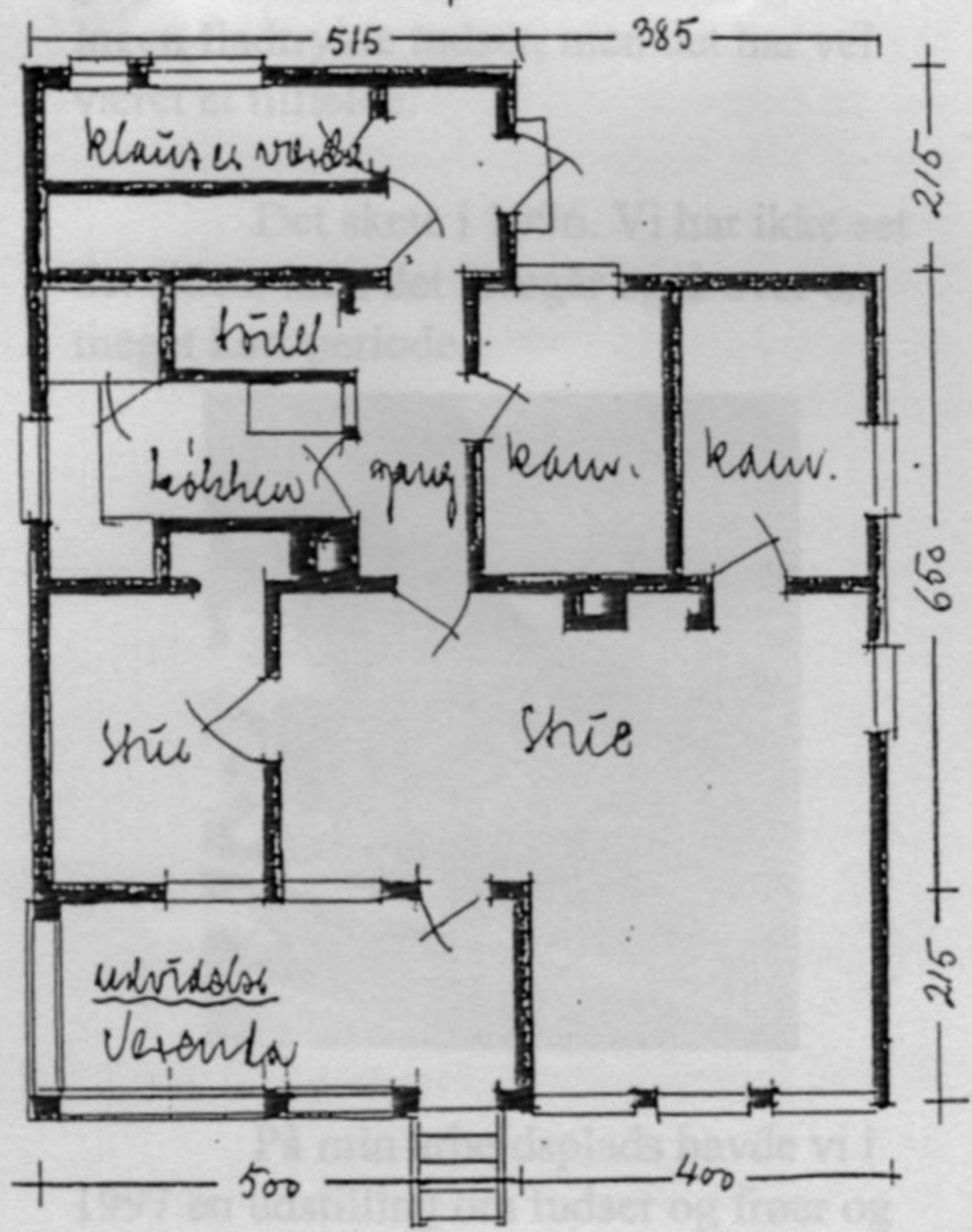
340 | 125 | 385

Stueplan

Fasade mod sydvest

Sådan så huset på Poppelgangen 16 ud efter den originale tegning, som fulgte med tinglysningsdokumentet (billedet til venstre). Og sådan kom det til at se ud efter arkitekten Gitz-Johansens skitse til udvidelsen.

Store Tudsedag på Poppelgangen

Af Niels E. Pedersen, Poppelgangen 18

Vi blev meget overrasket første gang, vi så det! Hvad var det for store brune pletter på vejen? Det var sent på aftenen og ret mørkt. Pletterne kvækkede. Poppelgangen var dækket med tudser. Alene udenfor nr.18 og 16 var der tilsammen 40 tudser. Min kone og jeg var heldigvis på cykel. Hvis vi var i bil og ikke havde været meget opmærksomme, havde mange tudser fået et meget fladt syn på tilværelsen.

Vi snakkede med naboerne. Det var meget normalt. De havde oplevet det i mange forår. Branddammen - den gamle mergelgrav mellem spejderhytterne - var tudsernes hjemsted. Pragtfuldt. Vi var flyttet ud i Finnhusene i 1994. Her var det hele. Træhuse, sø med naturområde, tæt til skov osv. Og et lille stykke naturhistorie - lige udenfor vores gadedør.

Tudserne sad og nød varmen på vejen. Rundt om eller ovenpå de store hunner sad hannerne.

Pludselig var der stor slåskamp om én hun et sted; så bevægede én hun sig med flere hanner på ryggen væk fra vejen - ned mod søen; så kvækkede de i kor.

Vi var ude flere gange i løbet af aftenen og se på fænomenet. Næste morgen var de alle væk. Der var heldigvis ingen fladtrykte tudser, men det har vel været et tilfælde.

Det skete i 1996. Vi har ikke set det siden, men det foregår også over en meget kort periode.

På min arbejdsplads havde vi i 1997 en udstilling om tudser og frøer og vandhuller. Jeg blev meget begejstret for

en beskrivelse af tudsernes liv. Her er en forklaring på hændelsen:

Når det bliver varmere i vejret i slutningen af marts, kommer tudsen frem for at begynde sin vandring mod den sø, hvor den er født. Den vil helst have varme nætter med regn - i tørre, kolde nætter vandrer den ikke. Tudsen har overvintret et frostsikkert sted. Måske i en kælder eller dybt inde under en brændestabel. Hvis en han møder en hun under vandringen, klatrer han op på ryggen af hende og lader sig transportere. Når tudserne skal krydse en vej sidder de tit i lang tid ude på kørebanen.

Når de endelig når frem til vandhullet, bliver der kamp. Alle hannerne kommer, men der er nogen af hunnerne, der kun kommer hvert andet år, så der er ikke nok hunner til hanner. Man kan se 3-4 hanner, der klamrer sig til en hun.

Når hunnen er klar til at lægge æg, svømmer hun med hannen på ryggen hen til et passende sted, hvor hun lægger æggene, mens hannen befrugter dem. Tudsen er færdigudviklet - fra æg over haletudse til skrubbtudse - i juni, hvorefter de vandrer væk fra vandhullet.

Men allerede i april er de gamle tudser vandret væk. De vender tilbage til de kvarterer, hvor de plejer at holde til. Her møder de tudserne, der ikke yngler dette år (unge tudser og gamle hunner). De 2 sidstnævnte grupper afbryder først deres dvaletid i maj.

I sommerkvarteret - en have måske 1 kilometer fra vandhullet - lever skrubbtudsen af regnorme, snegle og andre smådyr. Den er et natdyr. Den kan blive meget gammel og 10-12 cm lang. Sidst på sommeren holder den op med at ånde og i september begynder den at finde et godt sted at overvintre.

Mange Finn-huseboere på Poppegangen, Rytterstien & Stubbevang har oplevet tudserne i haverne:

Frygteligt, når man spidder en stor tudse på riven om foråret, mens man river vinterens blade sammen eller når man må opgive at slå græsplænen midt om sommeren, når snesevis af bittesmå tudser vælter frem - tilbage til skoven. *Overrasket*, når man vander sine tomatplanter og jorden begynder at bevæge sig og en kæmpetudse dukker op af mulden. *Forbløffet*, når vejen er fuld af tudser. *For sigtigt*, når man flytter dem ned til dammen. *Forunderligt* fænomen!

Ode til Finnehusene

Af Frank Stoltenberg

*Dengang krigen den slutted blandt verdens almægtige lande
da kom fra Suomi det land med de tusinde søer i nord
en gave til landet i syd, til byen i Nordsjællands skove
Ja, skibe blev ladet med stolper og brædder fra iskolde skove
og sejled mod syd på frådende bøger i sne og i regn
Til havnen de nåed ved Isefjords nordlige bredder
På havnen blev skibene losset med syngende kraner
og med larmende biler blev godset ført sydpå til byen
ved søen med slottet der brændte og rejstes af folket påny*

*Nu rejste de så af brædder og stolper et nyt kvarter
på Sandviggårds jorder de hytter som Finnhuse kaldes
og Stubbevang, Poppelgang, Ryttersti af hække blev kranset
af solen beskinnet mens fuglene sang og jubled*

*Snart indflytted i husene mænd kvinder og småbørn
skønt kommunen med snarlig nedrivning truede
hvis hytterne ikke til menneskebolig var værdig
hvis råd og hvis svamp og hvis vind dem uboelige gjorde*

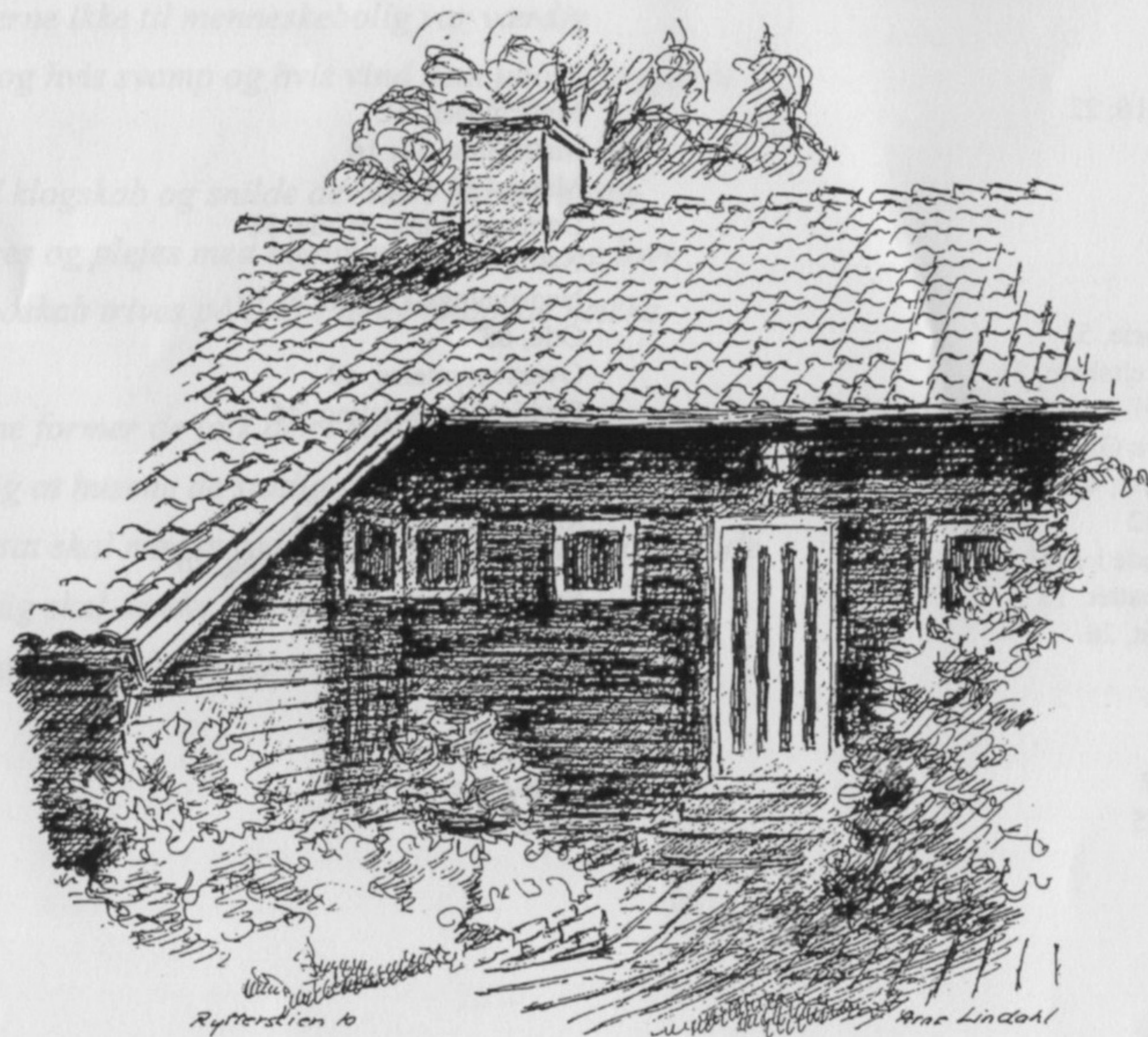
*Dog med klogskab og snilde de snart blev til slotte
som passes og plejes med hammer og maling og love
hvor naboskab trives på tværs af de klippede hække*

*Ja, husene former de folk der i kærlighed lever
så lov mig at husene de stadig skal se os i glæde
at vi fortsat skal mødes ved Skt. Hans med hekse og trolde
at vi stadig skal drikke og danse og spise og synge
som i dag hvor vi fejrer vore finnhuses halvhundred år*

Stikordsregister

- Bjørnebakken, 16; 22
 Brand, 17
 Brusebad, 19
 Carport, 39
 Carporte, 37
 Dammen, 37
 Den gode Historie, 51
 Den nordiske Lejrskole, 21
 Finsk træhus i Hillerød brændt, 17
 Fiskemanden fra Gilleleje, 54
 Fældning af træer, 40
 Fællesarealet, 42
 Granskov væltede i 1981, 55
 Græsklædte rabatter, 13
 Jernbanehotellet, 26
 Juleaften, 24
 Kirkegård, 21
 Klausul, 59
 Kolding, 13; 57
 Kongerække, 25
 Krebs, 33
 Maltemosen, 52
 Maltevang, 11; 16
 Mangel på søm!, 9
 Dammen. Max. dybde, 38
 Naturplejeprojektet, 42
 Nedrivnings-klausul, 6; 59
 Ode, 65
 Oversvømmelse, 40
 Psykiatrisk Afdeling, 45
 Ringvejen, 53
 Rytterstien, 20
 Stenalder-Børnene, 49
 Stiftende generalforsamling, 26
 Svend Sejlgarn, 31
 Stenalderbygd, 47
 Tradition, 31
 Tudser, 63
 Vinter, 54
 Yng-Arne, 51
 Århus, 13

En bog om det særegne Finn-huse-kvarter i Hillerød.
 Udgivet i anledning af 50 års jubilæet 1998